

ARMAĞAN-I YASİN-İ ŞERİF

📧 Semra ALYILMAZ* 📧 Cengiz ALYILMAZ**

ÖZET

Tarih boyunca farklı coğrafyalarda yaşayan Türkler, geçmişten günümüze kadar pek çok dini kabul etmişlerdir. Tengricilik (Şamanizm / Kamizm), Budizm, Mecusilik / Zerdüştilik, Manihaizm, Hristiyanlık (Nasturilik), Musevilik / Yahudilik ve İslamiyet Türklerin kabul ettikleri dinlerin en belli başlı olanlarıdır. Bu dinlerden Türkleri sosyal ve kültürel bakımdan en çok etkileyen de kuşkusuz ki İslamiyet olmuştur.

Türklerin İslamiyet'i kabul ettikten sonra eski inançlarının ve geleneklerinin pek çoğunu terk ettikleri, birçok alanda İslami kuralları, Kur'an-ı Kerim'deki emir ve yasakları, Hz. Muhammed'in hadislerini hayatlarının merkezine koydukları bilinmektedir. Türklerin doğum ve ölümle ilgili bazı inanışlarının; mevlit okutma, kandil ve bayram kutlama geleneklerinin temelinde de çoğunlukla İslami kuralların ve inanışların olduğu inkâr edilemez bir gerçektir.

Anadolu'da yaşayan Türkler arasında, Kur'an-ı Kerim'in 114 suresinden biri olan ve 36. sureyi oluşturan Yasin suresi, ayrı bir yere ve öneme sahiptir. 83 ayetten oluşan sure, Müslümanlar tarafından "Kuran'ın Kalbi" olarak kabul edilmektedir. Bu surenin önemiyle ilgili olarak Hz. Muhammed'in sözleri bulunmaktadır. Müslümanlar hem surenin ifade ettiği anlamları hem de Hz. Muhammed'in bu sureyle ilgili olarak söylemiş olduğu sözleri göz önünde bulundurarak doğumdan ölüme kadar hayatın her alanında Yasin-i Şerif okumanın yararına inanmışlar; bununla ilgili bazı geleneklerin oluşmasını da sağlamışlardır. Ramazan ayının her günü farklı bir amaçla Yasin-i Şerif okuma geleneği de bunlardan birini oluşturur. Temeli yüzlerce yıl öncesine dayanan bu gelenek Anadolu'nun farklı bölgelerinde hâlâ devam ettirilmektedir.

"Armağan-ı Yasin-i Şerif" adlı eser de bu geleneğin varlığına ve tarihinin eskiliğine tanıklık etmektedir. "Armağan-ı Yasin-i Şerif", Arap alfabesiyle ve Osmanlı Türkçesiyle XX. yüzyılın başlarında yazılmıştır ve yazarı bilinmemektedir. Dil özellikleri eserin, daha önceki yıllarda yazılmış bir kaynak eserden hareketle yazıldığını göstermektedir.

"Armağan-ı Yasin-i Şerif" adlı eser hâlen Bursalı iş adamı İbrahim Koca'nın arşivinde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türklerin dini, İslamiyet, Kur'an-ı Kerim, Yasin suresi, Armağan-ı Yasin-i Şerif

Armağan-ı Yasin-i Serif

ABSTRACT

Having settled in various geographical regions throughout history, Turkish people have adopted several religions from the past to the present. Tengrism (Shamanism / Kamism), Buddhism, Zoroastrism / Mazdaism, Manichaeism, Christianity (Nestorianism), Judaism / Jewishness, and Islamism are among the religions that have been mainly adopted by Turkish people. Among these religions, Islamism has undoubtedly had the greatest effect on Turkish people in social and cultural terms.

Turkish people are known to have abandoned most of their previous beliefs and traditions, putting Islamic rules, orders, and prohibitions of the Quran as well as the hadiths of Mohammed in the center of their life in many fields. It is an undeniable fact that certain beliefs of Turkish people

* Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Bursa / TÜRKİYE, semraalyilmaz@uludag.edu.tr

** Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Bursa / TÜRKİYE, calyilmaz@uludag.edu.tr

Araştırma Makalesi / Research Article

Atf / Cite as: Alyılmaz, S. & Alyılmaz, C. (2023). Armağan-ı Yasin-i Şerif. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(45), 407-442. <https://dx.doi.org/10.21550/sosbilder.1257182>

Gönderim Tarihi / Sending Date: 27 Şubat / February 2023

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 9 Mart / March 2023

regarding birth and death, as well as traditions like Islamic memorial ceremonies or celebration of holy days and religious festivals, are mainly based on Islamic rules and beliefs.

Surah Yaseen, the 36th surah among the 114 surahs of the Quran, is of particular value and importance. Consisting of 83 verses, the surah is recognized as the "Heart of the Quran" by Muslims. Mohammed commented on the significance of this surah. Considering both the meanings of the surah and Mohammad's comments on it, Muslims have believed in the merit of reciting Surah al-Yaseen in all fields of life from birth up to death, which has led to the emergence of certain traditions related to that. One of these traditions is the recital of Surah al-Yaseen for a different purpose every day during Ramadan. Dating back hundreds of years, this tradition is still carried on in different parts of Anatolia.

"Armagan-i Yasin-i Serif" is a piece of writing that has witnessed the existence and the antiquity of this tradition. "Armagan-i Yasin-i Serif" was written in Ottoman Turkish language with Arabic letters by an unknown author in the early 20th century. Lexical features of the work suggest that it was based on a source book that was written in previous years.

"Armagan-i Yasin-i Serif" is currently stored in the archive of Ibrahim Koca, a businessman from Bursa.

Key Words: Turkish religion, Islamism, Quran, Surah Yaseen, Armagan-i Yasin-i Serif

Giriş

Bireylerin, toplumların ve milletlerin hayatlarında ayrı bir yere ve öneme sahip olan inanç / din ortak değerlerin oluşmasında, korunmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasında büyük rol oynar. Türk boy ve topluluklarının önemli bir kısmının tarihin farklı dönemlerinde farklı inanç sistemleri içinde yer alıp bunların kurallarını benimsedikleri ve bu kurallar doğrultusunda hayatlarını şekillendirdikleri bilinmektedir. Nitekim başta Tengriçilik (yaygın ve bilinen adlarıyla Şamanizm / Kamizm) olmak üzere Budizm, Mecusilik / Zerdüştilik, Manihaizm, Hristiyanlık (Nasturilik), Musevilik / Yahudilik ve nihayetinde de İslamiyet, bugüne kadar Türklerin dinî inançlarının yanında toplumsal hayatlarının düzenlenmesinde de belirleyici olmuştur¹. Belirtilen bu dinlerin içinde Türk boy ve topluluklarının hayatlarında en uzun süreli, en etkileyici ve en kalıcı olanı da hiç kuşkusuz ki İslam dinidir. Türklerin İslamiyet'i kabul etmelerinde, özümsemelerinde ve bu dinin kurallarını toplumsal hayatlarının belirleyici kuralları hâline getirmelerinde İslamiyet'in temelini oluşturan "Tek Tanrı" anlayışının Türklerin ilk ve yaygın dinleri olarak bilinen "Tengriçilik"le birçok açıdan benzeşmesinin de rolü büyüktür.

Türkler, İslam dinini kabul ettikten sonra bu dinin kutsal kitabı Kur'an-ı Kerim'de yer alan sureler ve ayetler ile bu dinin Peygamberi Hz. Muhammed'in hadisleri ve yaşam biçimi Türklerin dinî, sosyal ve kültürel hayatında ciddi anlamda etkili ve yol gösterici olmuştur. Türkler, İslamiyet'i kabul ettikten sonra kendilerini İslamiyet'in koruyucusu, savunucusu, yayıcısı olarak görmüş; eski inançlarının ve geleneklerinin pek çoğunu terk etmiş; (kişi ve iş

¹ Türk boy ve topluluklarının hepsi tıpkı bugün olduğu gibi geçmişte de aynı anda aynı dine inanmamışlardır. Nitekim Türklerin farklı dönemlerde hem aynı coğrafyada hem de farklı coğrafyalarda farklı inanç sistemleri içinde yer aldıkları bilinmektedir. Bir dinin, inanç sisteminin kabul edilmesinde ve yaygınlaşmasında söz konusu dinin / inanç sisteminin öğretilerinin yanında yöneticilerin, komşuluk ve akrabalık ilişkilerinin, imtiyazlı ve ayrıcalıklı olma düşüncesinin, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmişliğin veya geri kalmışlığın rol oynadığı, Türklerin de bu ve diğer sebeplerle farklı dinleri kabul ettikleri inkâr edilemez bir gerçektir. Türk boy ve topluluklarının bugüne kadar kabul ettikleri dinler ve içinde yer aldıkları inanç sistemleri hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Kafesoğlu, 1980; Tanyu, 1986; Eliade, 1999; Drury, 1989; Drury, 1996; Tanyu, 1998; Roux, 1998; Alyılmaz, 1999; Perin, 2001; Bozkurt, 2003; Kalafat, 2004; Ocak, 2004; Köprülü, 2005; İnan, 2006; Gömeç, 2008; Mert, 2009; Güzel, 2009; Alyılmaz, 2011; Güngör, 2012; Günay & Güngör, 2015; Alyılmaz & Alyılmaz, 2015; Alyılmaz, 2015; Alyılmaz, 2016; Alyılmaz, 2021.

yeri) adlandırmalarını bile çoğunlukla Kur'an-ı Kerim'deki söz varlığından veya İslami inanç ve kültür çevresinde yer alan kişilerden, önemli hadiselerden hareketle koymuşlardır.

Kur'an-ı Kerim'deki bazı sureler veya kaynağını Kur'an-ı Kerim'in ve hadislerin oluşturduğu dualar, Türkler arasında ahirete hazırlığın yanında sosyal hayatı düzenlemek, dünyada sağlıklı, mutlu ve huzurlu olmak; arzuları gerçekleştirip başarıyı elde etmek; nazardan, kötülerden ve kötülüklerden korunmak için de okunmuş; zamanla gelenek hâline dönüşmüştür.² (Pek çoğu İslami inaniş ve anlayışa dayanmış olsa da bazı geleneklerin eski Türk yaşayış ve inanişi etrafında oluştuğunu belirtmek gerekir).

Bazı surelerin üzüntülü, sıkıntılı, korkulu anlarda ve mekânlarda (mezarlıklarda, türbelerde vd.) okunması; bazı surelerin özel günlerde, anlarda ve mekânlarda okunması; bazı surelerin nazardan, kötülerden ve kötülüklerden korunmak için okunması; mevlit yazma, okuma ve okutma³, 1001 Hatim okuma, 40 Hadis, 101 Hadis, 1001 Hadis ezberleme, yazma, okuma geleneği⁴ kandil ve bayram gelenekleri aynı inaniş ve yaşayışın ürünleridir.⁵

İslam dünyasında özel günlerde ve Ramazan ayının her gününde farklı amaçlarla Yasin-i Şerif okunma geleneği Türk boy ve toplulukları arasında özellikle de Anadolu coğrafyasında yaşayan Türkler arasında kabul görmüştür.⁶ Geçmiş yüzyıllar öncesine dayanan bu geleneğin temelinde Yasin-i Şerif'in muhtevası, Hz. Muhammed'in bu sureyle ilgili olarak söylediği sözler (hadis-i şerifler), Türklerin bu sureye yükledikleri özel anlamlar yatmaktadır.

1. Yasin Suresi Üzerine

Yasin suresi, Kur'an-ı Kerim'deki 114 surenin 36.'sını oluşturur; 83 ayettir. Surenin adı, surenin ilk ayetinin "ya" ve "sin" harflerinden hareketle verilmiştir.⁷

Sureye "Azime (*şerefli*)", "Muimme (*dünya ve ahiret sıkıntılarını bertaraf eden*)", "Mudafia-i Kadiye (*sahibinden sıkıntıları gideren, hayırları celbeden*)", "Kalb-i Kur'an (*Kur'an'ın Kalbi*)" ve (Ashab-ı Karye kıssasına istinaden de) "Habibi Neccar Suresi" adları da verilmektedir (Cihangir, 2013: 19).

Topaloğlu, Yasin suresinin muhtevası hakkında şunları kaydetmektedir:⁸

Yâsîn sûresinde İslâm akaidinin üç esasını teşkil eden tevhid, nübüvvet ve âhiret konuları tabiatın mükemmel kuruluşu ve işleyişinden deliller getirilerek anlatılır; bu arada iman - küfür mücadelesi çerçevesinde geçmiş kavimlerden ibret verici örnekler zikredilir.

Dört bölüm hâlinde incelenmesi mümkün olan sûrenin birinci bölümünde ana konu Hz. Peygamber'in nübüvvetinin ispatı ve Kur'an'ın vahiy ürünü oluşudur. Sûrenin ilk âyetini teşkil eden "Yâsîn" büyük bir ihtimalle Hz. Muhammed'e bir hitaptır (Âlûsî, XXII, 525; krş. Taberî, XXII,

² Türk boy ve toplulukları Kur'an-ı Kerim'de yer alan surelerle veya İslam tarihindeki bazı kişi ve olaylarla ilgili de bir kısmı İslami anlayışla bağdaşmayan, daha ziyade eski Türk yaşayış ve inanişine dayanan inanmalar geliştirmiş; bunları zamanla İslami anlayışla özdeşleştirip kutsallaştırarak gelenek hâline getirmişlerdir.

³ Ayrıntılı bilgi için bk. Ateş, 1954; Timurtaş, 1980; Okiç, 1975: 17-78; Alyılmaz, 1999: 195-202; Akarpınar, 1999: 168-280; Kara & Kemikli, 2007; Aksoy, 2007: 323-332; Güzel, 2009: 270-275; Eroğlu, 2010: 125-142; Köksal, 2011; Yavuz, 2017: 43-67.

⁴ Ayrıntılı bilgi için bk. Dölek & Arslan, 2021: 7; Kızılgöçer & Akça, 2022: 745-790.

⁵ İslami anlayışla oluşturulan gelenekler ve edebiyatımıza yansımaları hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Güzel, 2009.

⁶ Yasin suresiyle ilgili en yaygın geleneğin 41 Yasin okuma geleneği olduğunu da hatırlatmak isteriz.

⁷ Kur'an-ı Kerim'in ve bu bağlamda Yasin suresinin özgün metni, yazı çevirimi ve açıklamasıyla ilgili pek çok yayım bulunmaktadır. Bunlar içinde en güvenilir olanı hiç kuşkusuz ki Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından matbu ve sanal ortamda yayımlanmış olanlarıdır. Sanal ortamda kolay erişim için bk. *Kur'an-ı Kerim*, 2018: 439-444; <https://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/yasin-suresi-36/ayet-13/diyanet-isleri-baskanligi-meali-1>.

Kur'an-ı Kerim'in matbu erişimi için bk.

⁸ Alıntı yapılan metinlerin özgün imlasına sadık kalınmıştır.

178). Ardından Kur'an'a yemin edilerek Muhammed'in Allah'a ulaştırılan yol (sırât-ı müstakîm) üzerinde bulunan peygamberlerden olduğu, Kur'an'ın da gafletten bir türlü kurtulamayan kitleleri uyarmak amacıyla Allah tarafından indirildiği ifade edilir. Ancak gönüllerini ilâhî gerçeklere açmayan, Cenâb-ı Hakk'ı anıp kalpleri ürpermeyen ve iradelerini hak dine yönlendirmeyen insanların bütün uyarılara rağmen iman etmeyecekleri bildirilir; mükelleflerin işledikleri fiillerin her şeyi içeren bir kütükte kaydedildiği belirtilir (âyet 1-12).

Sûrenin ikinci bölümü kendilerine Hak dinin tebliğcilerinin gönderildiği bir yerleşim yeri halkının (ashâbü'l-karye) kıssası hakkındadır. Bu yerleşim yerine önce iki tebliğci gelmiş, ardından bunları destekleyen üçüncüsü gönderilmiştir. Ancak şehir halkı elçilere yalancı demiş, kendilerine uğursuzluk getirdiklerini ileri sürmüştü, tebliğden vazgeçemedikleri takdirde işkenceyle öldürüleceklerini söylemiştir. O sırada şehrin uzak yerlerinden gelen bir kişi halkı iman etmeye teşvik ederken kendisi de iman etmiş fakat inkârcılar tarafından öldürülmüş, nihayet o yerleşim yerinin halkı korkunç bir sesle helâk edilmiştir (âyet 13-32).

Sûrenin üçüncü bölümünde insanların hayatlarını sürdürdükleri yeryüzünün besleyici özelliğine, gece ile gündüz, güneşle ay arasındaki düzen ve âhenge, yeryüzündeki çiçek, bitki vb. şeyler, ayrıca insanların henüz vâkıf olamadığı nice canlı arasındaki tozlaşma ve döllenmeye, gemilerin denizde batmadan seyretmesine temas edilerek Allah'ın birliği ve yüceliğine dikkat çekilir; bütün bu delil ve işaretlere rağmen inkârcıların dinî gerçeklerden yüz çevirdikleri ifade edilir (âyet 33-47).

Yâsîn sûresinin dördüncü bölümü âhiretin varlığı ve âhret âleminin tasvirine dairdir. Burada kıyametin ansızın kopacağı bildirildikten sonra vukuu hakkında kısaca bilgi verilir. Ardından cennetin tasvirine, cehennemliklerin bedbahtlığına değinilir; onların dünyada iddia ettikleri gibi Kur'an'ın bir şair sözü değil vahiy ürünü olduğu zikredilir. Dünya hayatında insan türüne verilen nimetlerin bir kısmı sayılır; buna rağmen inkârcıların kendilerine hiçbir fayda sağlamayan putlara taptikları belirtilir.

Sûrenin son âyetlerinde, görünürde spermden meydana gelen insanın dünyaya geliş şeklini göz ardı ederek, "Çürümüş kemikleri kim diriltecek?" diye soran inkârcıya, "İlk defa yaratmış olan diriltecek" şeklinde cevap verilir; bu kanıt, "Sizin için yeşil ağaçtan ateş çıkaran (krş. Mâtürîdî, XII, 114; Elmalılı, V, 4042), bütün tabiatı yaratan Allah ölülerin benzerini yaratmaya kâdir değil mi?" ifadesiyle desteklenir. Sûre İslâm'ın tevhid ve âhret inancına bir defa daha vurgu yapan âyetlerle sona erer (âyet 48-83) (Bekiroğlu, 2013: 340-341).

Yasin suresinin hedeflerini ise Cihangir şöyle belirtmektedir:

Yasin suresi, Kur'an-ı Kerim'in ilahi vahiy olduğunu bildirmektir. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in konumunu yüceltmektir. İnkârcıları Allah'ın azabı ile tehdit etmektir. Davette sabır ve sebat eğitimi vermektir. Risaleti ispatlamaktır. Çünkü risalet, varlığın ruhu ve hakikatlerin kalbidir.

Akidenin özü olan tevhidi, insanın özü olan kalbe hâkim kılmaktır. İtikadı sağlam bir nesil yetiştirmeyi hedeflemektedir. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in ve Kur'an'ın doğruluğunu tasdik etmektedir.

Hz. Peygamber (s.a.v.)'e itaati sağlamak ve insanların Kur'an'a tabi olmalarını hedeflemektedir.

Allah'ın varlığını, birliğini kabul etme ve öldükten sonra dirilmenin ve hesabın hak olduğu inancını topluma hâkim kılma hedeflenmektedir.

Geçmiş milletlere ait kıssalara ve tarihe ibret nazarı ile bakmayı öğretme hedeflenmektedir. Tebliğin bir ücrete karşılık yapılamayacağını mesajını vermektir. İnsanlara, Allah'ın yarattığı kâinâta ibret nazarı ile bakması öğretilmektedir.

Dünyada insana verilen nimetlerin sahibi Allah'tır. O'na ibadet ve şükür gereklidir. Allah, putlara ibadeti ve şeytana itaati yasaklamakta, kendisine kulluğu emretmektedir.

Yoksullara yardım etmeye davet etmek ve sosyal adaleti sağlamaktır. Asıl hayatın öldükten sonraki ahiret hayatı olduğu, Allah'ın ilim ve kudreti ile dilediğini yaratmaya layık olduğu inancının insanlığa verilmesi hedeflenmektedir.

Küfürden dolayı taşlaşmış, kilitlenmiş kalpleri ve merhametsizlikten dolayı katılaşmış vicdanları iman ve Kur'an ile yeniden canlandırmayı hedeflemektedir.

Haşır inancını kalplere yerleştirmektir. Allah her şeye kadirdir, onun yaratması “ol” emri ile gerçekleşmektedir (Cihangir, 2013: 26-27).

Yasin suresine hem muhtevası, hem bu sure ile ilgili olarak Hz. Muhammed tarafından söylendiği kabul edilen sözler / hadisler⁹ hem de mevcut uygulamalar sayesinde İslam inancına mensup olanlar tarafından (özellikle de Anadolu coğrafyasında yaşayan Türkler tarafından) büyük önem verilmiş; bu sureyi okuyanların bütün kötülüklerden dertlerden, sıkıntılardan ve huzursuzluklarından kurtulacaklarına, işlerinin yolunda gideceğine, dileklerine kavuşacaklarına, dünyada ve ahirette mutlu olacaklarına inanılmış; bu sebeple de pek çok amaçla özel günlerde, doğum ve ölüm anlarında, anma toplantılarında, düğünlerde, törenlerde “Kur’an-ı Kerim’in Kalbi” olarak nitelendirilip okunmuştur.¹⁰ Bu bağlamda ülkemizde “Yâ-Sîn” “Yâ-Sîn-i Şerîf” adlarıyla yüzlerce popüler nitelikli kitap ve kitapçık yayımlanmış; bilimsel-akademik çalışmalar yapılmış; makaleler, bildiriler yazılmış; tezler¹¹ hazırlanmıştır. Söz konusu çalışmalarda Yasin suresinin özgün metninin, yorumlu yazı çevirisinin yanında bu surenin okunmasının faziletlerine dair bilgilere de yer verilmiştir.

Aba, Yasin suresinin ülkemizde okunmasıyla ilgili olarak şunları kaydetmektedir:

Allah’ın kelamı olarak tanımlanan Kur’an, muhatapı ölümler değil diriler olan ve diriler tarafından anlaşılıp, rehber edinilmesi için gönderilmiş bir kitaptır. Bundan dolayıdır ki okunması ve hayata aktarılması karşılığında muhataplarının mükâfatlandırılacağı haber verilmiştir. Yüzyıllar boyu tamamı ya da belirli sûre ve ayetleri Müslümanlar tarafından değişik niyetlerle, ibadet için ve farklı beklentilerle okunan Kur’an’ın bazı sûrelerinin diğerlerine nazaran daha çok ezberlenip tilavet edildiği bilinen bir husustur. Bunlardan biri de Yâsin Sûresi’dir. Özellikle ülkemizde yeni doğan bir çocuğa isim verilmesi esnasında, sünnet merasimlerinde, düğünlerde, hacı uğurlama ve karşılama programlarında, mevlitlerde, hastanın yanında, ölecek kişinin başucunda, ölünün defni esnasında ve arkasından, kısaca başta dinî içerikli konular olmak üzere birçok niyet ve amaçla Yasin Sûresi’nin okunması adet hâline gelmiştir. Tabii ki, bir toplumda bu denli yaygın olması ve kabul görmesi bu sûrenin rivâyetlerle olan ilişkisini de gündeme getirmiştir. Başta aktüel oluşu ayrıca uygulama alanının genişliği ve dinî bir zorunluluk gibi telakki edilmişlik özelliği, yer aldığı kaynaklar ve sıhhati açısından bu sûreyi özel olarak ele almayı gerektiren temel sebeplerdendir (Aba, 2018: 139).

Ülkemizde yayımlanan konuyla ilgili popüler nitelikli yayınlarda da Yasin suresinin faziletlerine dair bilgilere yer verilmiştir:¹²

⁹ Konuyla ilgili kaynaklarda Hz. Muhammed’in Yasin suresiyle ilgili şunları söylediği belirtilmektedir: “Her şeyin bir kalbi vardır. Kur’an’ın kalbi de Yâsîn’dir. Kim Yâsîn’i okursa Allah onun okumasına, Kur’an’ı on kere okumuş gibi sevap yazar.”

“Yâsîn, Kur’an’ın kalbidir. Allah’ı ve ahiret gününü arzu ederek Yâsîn okuyan kimsenin geçmiş günahları affedilir. Onu ölümlerinize okuyunuz.”

“Her şeyin bir kalbi vardır. Kur’an’ın kalbi de Yâsîn’dir. Ümmetimden her insanın kalbinde Yâsîn sûresinin olmasını arzularım.”

¹⁰ Osmanlı Dönemi’nde Yasin suresinin kıraatine de ayrı önem verilmiş; “Yasin-han” diye adlandırılan kişiler cami, türbe ve kabir gibi dinî mekânlarda düzenli olarak Yasin suresini okumakla görevlendirilmişlerdir (Maden, 2018: 286).

¹¹ Yasin suresiyle ilgili olarak hazırlanan tezlerden bir kısmına makalenin kaynakça kısmında yer verilmiştir.

¹² Türk ve İslam dünyasında Yasin suresinin okunmasıyla ilgili gelenek hakkında Prof. Dr. Kemal Yavuz, Prof. Dr. M. Fatih Köksal, Prof. Dr. Muhittin Eliaçık, Prof. Dr. Sadettin Özçelik ve Prof. Dr. Halil Valizade’nin görüşlerine başvurduk. Belirtilen bilim insanları, *Yasin okuma geleneğinin uzun yıllardan beri İslam dünyasında ve Türkler arasında var olduğunu ancak Ramazan ayının her günü ayrı bir amaçla Yasin okuma geleneğinin ise yaygın olmadığını* ifade etmişlerdir. Kendilerine teşekkür ederiz.

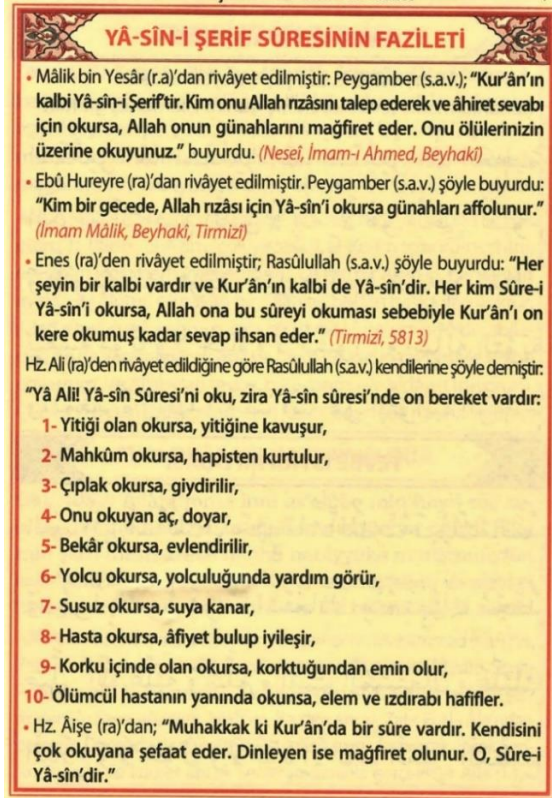

Foto 1: Yasin-i Şerif'in fazileti hakkında yazılanları yansıtan bir sayfanın görüntüsü (Yeşil, 2017: 3)

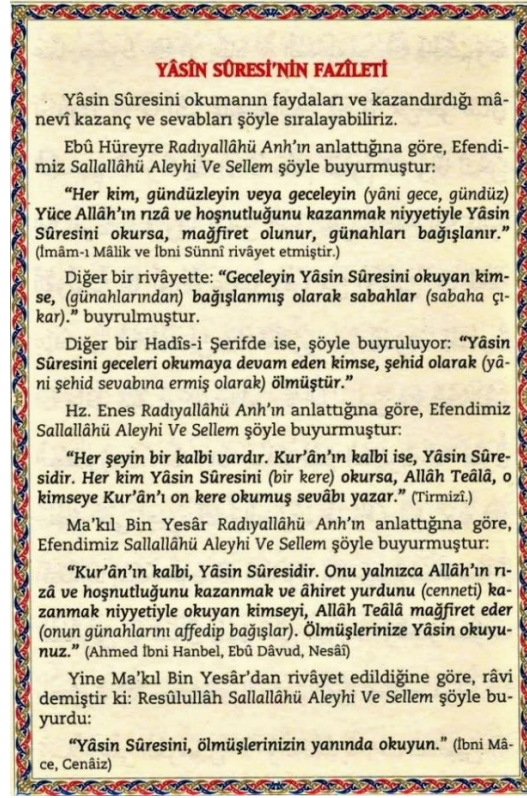

Foto 2: Yasin-i Şerif'in fazileti hakkında yazılanları yansıtan bir sayfanın görüntüsü (Tavaslı, 2008: 75)

Bir gelenek içinde tekrar edilen ritüeller değerlerin bireylerin, toplumların ve milletlerin birlikteliklerinde, benzer veya aynı amaçlarla ortaklıklar kurup güçlenmelerinde, etnik ve kültürel bilinç ve kimlik oluşturmalarında önemli rol oynar.

Ritüel tekrarlar, grubun zaman ve mekânsal birlikteliğini garanti ederler. Ritüeller gerçeğin anlamını açıklar. Onlara saygı gösterilmesi, korunması ve gelecek kuşaklara devredilmesi dünyanın düzenini -aynı zamanda- grubun kimliğini de korur (Assmann, 2018: 65).

Türklerin (özellikle de Anadolu coğrafyasında yaşayan Türklerin) Yasin suresini Kur'an-ı Kerim'le, İslamiyet'le ve Hz. Muhammed'in hadis-i şerifleriyle özdeşleştirip farklı amaçlarla okumaları yüzyıllardan beri devam eden bir geleneğin de oluşmasını sağlamıştır.¹³ Müslümanlar arasında "On Bir Ayın Sultanı" olarak kabul edilen "Ramazan" ayında "Kur'an-ı Kerim'in Kalbi" olarak nitelendirilen Yasin-i Şerif'in Ramazan ayının her günü için ayrı ayrı amaçlarla okunmasının sevabına ve faydalarına inanılmıştır.

¹³ Yasin suresine Klasik Türk Edebiyatı'nda farklı şekillerde temas edildiği, bazı şairlerin şiirlerinde surenin adının mazmun olarak kullanıldığı bilinmektedir. Ayrı bir araştırma ve inceleme konusu olduğu için birkaç şaire ait yalnızca birkaç beyti dikkatlere sunmak yararlı olacaktır:

Gelün ki ohyalum feth için bu Fâtîha'yı

Ki niçeler ohya düşmen üsdine Yâsin (Kadı Burhaneddin, Gazel-32/4; Keleş, 2013: 146).

Vasfın ve'n-Necmi ve'-ş-Şemsi Tebârek söyledi

Şânına Tâ-Hâ vü Yâ-Sin geldi Hak'tan beyinat (Nesimî; Pala, 1991: 522).

Oldı hakkında senün nâzil çü Tâhâ vü Yâ sîn

Hâk-rûb-î âsitanun şehper-i rûhü'l-emîn (Muhibbî, Gazel-18/1; Keleş, 2013: 147).

Nice takrîr edeyim vasfını ol şâhın kim

Ana vassâf ola Yâsin ü mu'arrif Tâhâ (Fuzûlî, Gazel-5/5; Keleş, 2013: 147).

Bu makalenin konusunu oluşturan, yazılış tarihi ve müellifi / müstensihî belli olmayan “armağan yasin-i şerîf” adlı eserin de geçmişi yüzyıllar öncesine dayanan bir gelenek çerçevesinde yazıldığı ve XX. yüzyılın başlarında yazıya geçirildiği anlaşılmaktadır. Söz konusu eserin fiziki özelliklerine, muhtevasına, özgün metnine, yorumlu yazı çevirisine ait bazı görüntülerin ve bilgilerin aktarılması, bir geleneğin yüzyıllar öncesine dayanan geçmişine ışık tutarak konuyla ilgili araştırma ve incelemeler yapacak olanlara da kılavuzluk edecektir.

2. “Armağan-ı Yasin-i Şerîf” Adlı Eser¹⁴

Eserin adı: Eserin adı eserin ilk sayfasının baş tarafında “armağan yasin-i şerîf” şeklinde yazılmıştır.

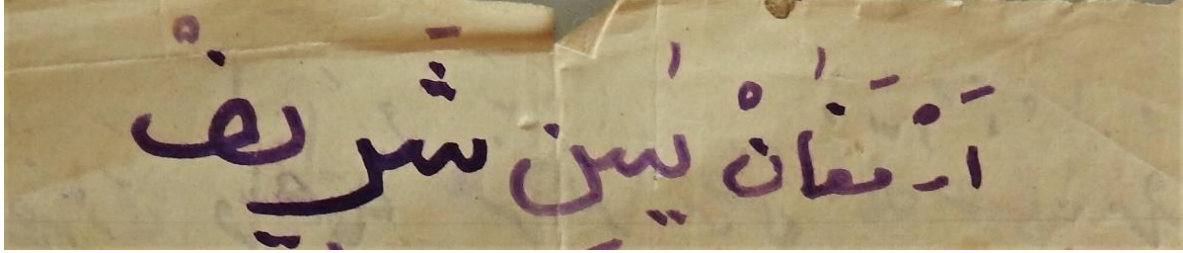

Foto 3: Eserin adının yazılı olduğu ilk satırın görüntüsü

Eserin müellifi: Eserin müellifi bilinmemektedir.

Eserin yazıldığı tarih: Eserin yazıldığı / istinsah edildiği tarih bilinmemektedir. Nitekim eserin sonunda “ketebe kaydı” yoktur. Eserin daha erken dönemlere ait aynı adda ve aynı türde yazılmış bir kaynak eserden hareketle XX. yüzyılın başlarında istinsah edilmiş olması kuvvetle muhtemeldir. Esas itibarıyla Osmanlı Türkçesiyle yazılmış olan eserde bazı anlamlı ve görevli dil öğelerinin Eski Anadolu Türkçesi özellikleri taşıdığı görülmektedir.

Eserin yazıldığı alfabe ve eserin dili: Eser, Arap alfabesiyle, nesih hatla, harekeli olarak Türkçe yazılmıştır.

Eserin cildinin, kâğıdının ve mürekkebinin özellikleri: Eserin cildi bulunmamaktadır. Eser, beyaz çizgili defter sayfasına mavimsiyah yeşil mürekkeple yazılmıştır. Müstensihînin eserde mürekkebi kullanırken özensiz davrandığı, mürekkebin kimi yerlerde soluk, kimi yerlerde koyu nitelikte olduğu dikkati çekmektedir.

Eserin fiziki durumu: Eserin tarihî süreçte yıprandığı için fiziki durumu oldukça kötüdür. Eserin cildinin olmaması, uzun süre okunmuş olması, cepte taşımak için katlanmış olması, nem alması, okuma sırasındaki dikkatsizlikler, yağ ve su lekeleri, sararmalar vd. yüzünden eser ciddi anlamda zarar görmüş; özgün görüntüsünü kaybetmiştir.

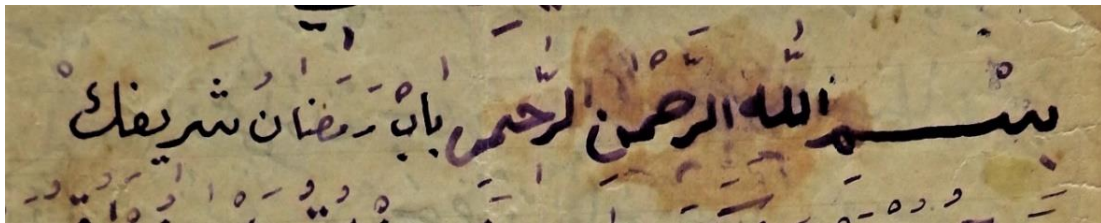

Foto 4: Eserdeki yağ lekesini yansıtan bir görüntü

¹⁴ Eser hakkında bilgi verilirken esas itibarıyla Semra Alyılmaz tarafından 2011 yılında yayımlanan *Risâle-i Müzedüzlük (İnceleme - Metin - Dizin)* adlı eserin sisteminden yararlanılmıştır.

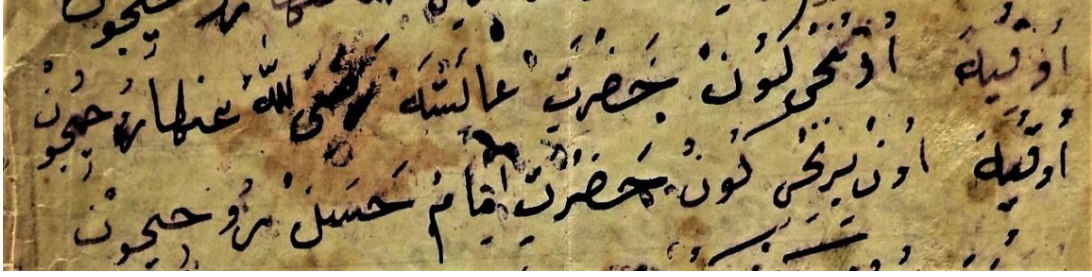

Foto 5: Eserdeki yağ lekelerini, mürekkep dağılmalarını yansıtan bir görüntü

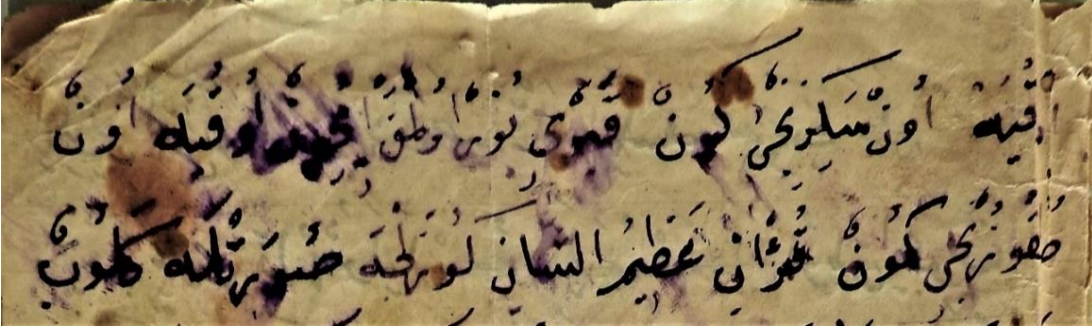

Foto 6: Eserdeki yağ lekelerini, mürekkep dağılmalarını yansıtan bir görüntü

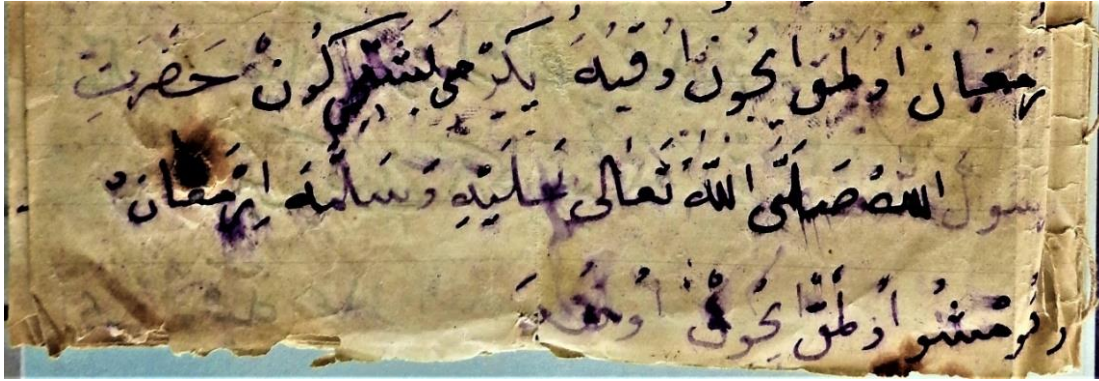

Foto 7: Eserdeki yağ lekelerini, mürekkep dağılmalarını ve parçalanmaları yansıtan bir görüntü

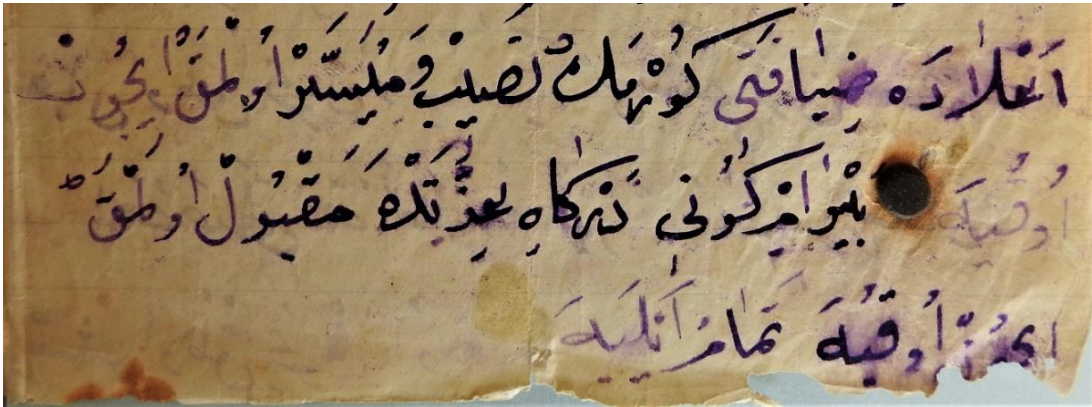

Foto 8: Eserdeki sararmaları, yırtıkları ve lekeleri yansıtan bir görüntü¹⁵

¹⁵ Görüntünün sağ tarafında ne olduğu anlaşılmayan küçük bir cismin (meyve çekirdeğinin?) yapıştığı tespit edilmiş; metnin görüntülenmeleri, belgelemeleri ve çözümlemeleri sırasında söz konusu cismin düşmemesi için özen gösterilmiştir. Bu cismin ne olduğu hususunda eserin tamiri ve korunmasıyla ilgili çalışmalar yapıldığında konunun uzmanlarının görüşlerine başvurulmalıdır.

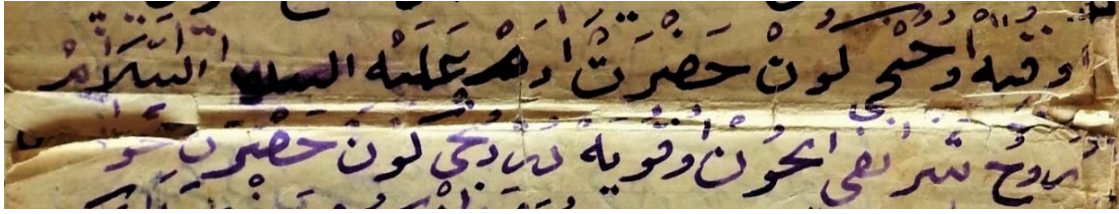

Foto 9: Eserde katlanmadan kaynaklanan tahribatı yansıtan bir görüntü

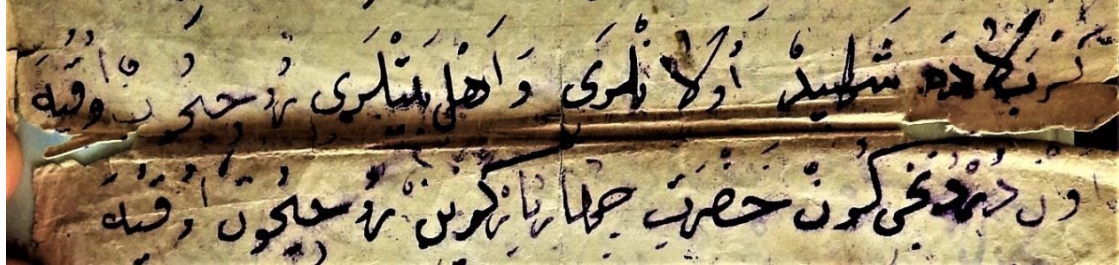

Foto 10: Eserde katlanmadan kaynaklanan tahribatı yansıtan bir görüntü

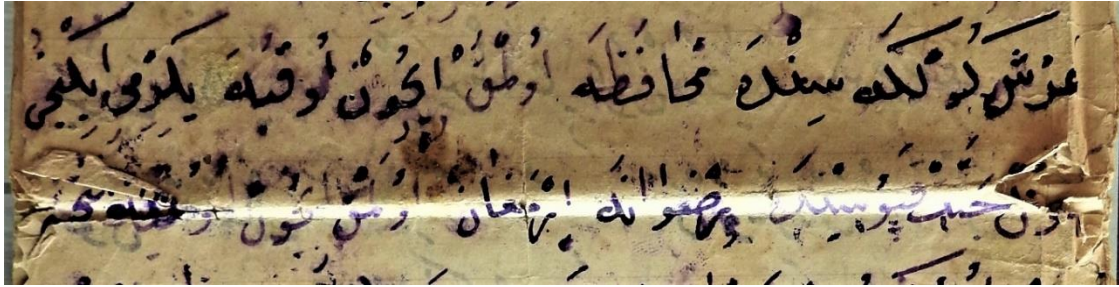

Foto 11: Eserde katlanmadan kaynaklanan tahribatı yansıtan bir görüntü

Eserin sayfa, satır ve sütun sayısı: Eser 7 sayfası yazılı, 8 sayfası yazısız (boş) olmak üzere 15 sayfadan oluşmaktadır. Mensur olarak tek sütun hâlinde yazılmış olan eserin satır sayısı şöyledir:

Sayfa numarası	Satır sayısı
1	12
2	11
3	11
4	11
5	11
6	5
7	Boş
8	Boş
9	Boş
10	Boş
11	Boş
12	Boş
13	Boş
14	Boş
15	Sonradan eklenmiş metin: Yukarıdan aşağıya doğru istif edilmiş 7 satır

Eserin ölçüsü: Eserin sayfalarının ölçüsü 19,3x14,3 cm'dir.

Satır boylarının ölçüleri: Eserin satır boylarının ölçüleri değişkenlik göstermektedir. Eserde yazı alanını sınırlayan herhangi bir cetvel kullanılmadığı için satırlar eserin yazıldığı

kâğıdın ölçüsüne göre baş ve son taraflarda çok az boşluk bırakılarak (bazen de kâğıdın sonuna gelecek şekilde) yazılmıştır.

Sayfa numarası	Satır sayısı
1	1. satır: 7 cm 2. satır: 12,8 cm 3-12. satırlar: 14 - 14,3 cm
2	1-11. satırlar: 14 - 14,3 cm
3	1-10. satırlar: 14 - 14,3 cm 11. satır: 7,3 cm
4	1. satır: 12,5 cm 2-10. satırlar: 14 - 14,3 cm 11. satır: 6,6 cm
5	1. satır: 13,3 cm 3-10. satırlar: 14 - 14,3 cm 11. satır: 12,6 cm
6	1-2. satırlar 14 cm 1-2. satır: 12,5 cm 5. satır: 5,5 cm
7	Boş sayfa
8	Boş sayfa
9	Boş sayfa
10	Boş sayfa
11	Boş sayfa
12	Boş sayfa
13	Boş sayfa
14	Boş sayfa
15	Sonradan eklenmiş metin: 1. satır: 17 cm 2. satır: 15 cm 3. satır: 16,5 cm 4. satır: 16 cm 5. satır: 18 cm 6. satır: 18 cm 7. satır: 2,5 cm

Eserin satır aralıklarının ölçüleri: Satır aralıklarının ölçüleri birbirini tutmamakta; 0,3 cm ile 0,5 cm arasında değişmektedir.

Eserin harflerinin ölçüleri: Harflerin ölçüleri 0,2 cm ile 1,9 cm arasında değişmektedir.

Eserin nereden, nasıl edinildiği: Eser, 18 Aralık 2022 tarihinde Bursa'nın Nilüfer ilçesindeki Kapalı Pazar'da her ayın üçüncü pazarında kurulan Antika Pazarı'nda Denizlili bir esnaftan İbrahim Koca tarafından satın alınma yoluyla edinilmiştir.

Eserin fiyatı: İbrahim Koca, eseri satın aldığını ifade etmiştir.¹⁶

Eserle ilgili kişiler: İbrahim Koca, Semra Alyılmaz, Cengiz Alyılmaz.

Eserle ilgili yayınlar: Eserle ilgili bugüne kadar yapılmış herhangi bir yayın bulunmamaktadır. Bu yayının ilk olma özelliği taşımaktadır.

Eserin konusu: Eser, Yasin suresinin Ramazan ayının her gününde farklı amaçlarla okunmasıyla ilgilidir. Eserde İslami inanç ve gelenek doğrultusunda Ramazan ayının her günü Yasin-i Şerif okumak gerektiği ve bunun da aşağıdaki sıraya uygun olarak yapılması belirtilmektedir:

Ramazan ayının kaçınıcı günü	Yasin-i Şerif'in hangi amaçla okunacağı
1. gün	Allah rızası için okunmalı.
2. gün	Hz. Muhammed için okunmalı.
3. gün	Hz. Âdem için okunmalı.
4. gün	Hz. Havva için okunmalı.
5. gün	Hz. Ebubekir için okunmalı.
6. gün	Hz. Ömer için okunmalı.
7. gün	Hz. Osman için okunmalı.
8. gün	Hz. Ali için okunmalı.
9. gün	Hz. Fatma için okunmalı.
10. gün	Hz. Ayşe için okunmalı.
11. gün	Hz. Hasan için okunmalı.
12. gün	Hz. Hüseyin için okunmalı.
13. gün	Hz. Ali, onun çocukları, onlarla birlikte Kerbela'da şehit olanlar ve Ehlibeyt için okunmalı.
14. gün	Dört seçkin (halife) için okunmalı.
15. gün	Otuz üç bin seçkin sahabe ve dost için okunmalı.
16. gün	(Ölüm anında) canının acısını duymadan ruhunu kolaylıkla teslim edebilmek için okunmalı.
17. gün	Kabirde sorulacak sorulara kolay cevap verebilmek için okunmalı.
18. gün	Kabri nur olmak için okunmalı.
19. gün	Kabirde Kur'an-ı Kerim'in ona yoldaş olması için okunmalı.
20. gün	Mizanda / hesap gününde sevaplarının ağır gelmesi için okunmalı.
21. gün	Mahşer gününde arş gölgesinde muhafaza olmak için okunmalı.
22. gün	Cennet bahçesinde cennetin kapıcısı olan meleğe armağan olması için okunmalı.

¹⁶ Eseri arşivine kazandırdıktan sonra eserden bizi haberdar eden ve bu makaleyi yazmamıza vesile olan İbrahim Koca'ya teşekkür ederiz.

23. gün	Azrail'e (a.s.) armağan olması için okunmalı.
24. gün	Meleklerle armağan olması için okunmalı.
25. gün	Ahirette Hz. Muhammed'e komşu olabilmek için okunmalı.
26. gün	Hurilere armağan olması için okunmalı.
27. gün	Kabirden kalkınca buraka binen kullardan olabilmek için okunmalı.
28. gün	Kabirden kalkınca beratı sağ tarafından verilenlerden olabilmek için okunmalı.
29. gün	Allah'ın yüzü ak (günahsız) kullarından olabilmek için okunmalı.
30. gün	Bütün Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın nurlu, mükemmel yüzünü Cennet-i Âlâ'da görebileceklerden olabilmek için okunmalı.
Bayram günü	Allah'ın huzurunda kabul görebilmek için okunmalı.

Eserin konusunu oluşturan Ramazan ayının her günü ayrı bir amaçla Yasin-i Şerif okuma geleneği bugün de bazı farklılıklarla devam etmektedir. Bunlardan birini “*armağan yasin-i şerif*” adlı eserdeki şekliyle birlikte dikkatlere sunmak geçmiş yüzyıllar öncesine dayanan bir geleneğin ortaya konulması bakımından yararlı olacaktır:

Ramazan	Yasin-i Şerif'in hangi amaçla okunacağı ¹⁷
1. gün	Allah rızası için okunmalı. <i>Allah rızasına ermek niyetiyle okunur.</i>
2. gün	Hz. Muhammed için okunmalı. <i>Yüce Peygamberimiz Hz. Muhammed (a.s.) için okunur.</i>
3. gün	Hz. Âdem için okunmalı. <i>Hz. Adem'in (a.s.) ruhu için okunur.</i>
4. gün	Hz. Havva için okunmalı. <i>Hz. Havva Validemiz'in ruhu için okunur.</i>
5. gün	Hz. Ebubekir için okunmalı. <i>Hz. Ebu Bekr'in (r.a.) ruhu için okunur.</i>
6. gün	Hz. Ömer için okunmalı. <i>Hz. Ömer'in (r.a.) ruhu için okunur.</i>
7. gün	Hz. Osman için okunmalı. <i>Hz. Osman'ın (r.a.) ruhu için okunur.</i>
8. gün	Hz. Ali için okunmalı. <i>Hz. Ali'nin (r.a.) ruhu için okunur.</i>
9. gün	Hz. Fatma için okunmalı. <i>Hz. Fatma (r.a.) Validemiz'in ruhu için okunur.</i>
10. gün	Hz. Ayşe için okunmalı. <i>Hz. Ayşe (r.a.) Validemiz'in ruhu için okunur.</i>
11. gün	Hz. Hasan için okunmalı. <i>Hz. Hasan (r.a.) Efendimiz'in ruhu için okunur.</i>
12. gün	Hz. Hüseyin için okunmalı. <i>Hz. Hüseyin (r.a.) Efendimiz'in ruhu için okunur.</i>

¹⁷ Bugün uygulanan şekli Yusuf Tavaslı tarafından yayımlanan *Peygamber Duâları ve Yâsîn-i Şerif* adlı kitaptan alınmış (Tavaslı, 2021: 209-210); mavi renkle ve yatık yazı ile gösterilmiştir. Konu ile ilgili olarak ayrıca bk. <https://www.forumduasi.com/21049-ramazan-ayinda-30-gun-yasin-i-serif.html>.

13. gün	Hz. Ali, onun çocukları, onlarla birlikte Kerbela’da şehit olanlar ve Ehlibeyt için okunmalı. <i>Hz. Zeynel Abidin’in ruhu için okunur.</i>
14. gün	Dört seçkin (halife) için okunmalı. <i>Ashab-ı Kiram’ın ruhu için okunur.</i>
15. gün	Otuz üç bin seçkin sahabe ve dost için okunmalı. <i>Kur’an-ı Kerim’in nuruna müstağrak olmak niyetiyle okunur.</i>
16. gün	(Ölüm anında) canının acısını duymadan ruhunu kolaylıkla teslim edebilmek için okunmalı. <i>Ruhunu kolayca teslim edebilmeye vesile için okunur.</i>
17. gün	Kabirde sorulacak sorulara kolay cevap verebilmek için okunmalı. <i>Kabir sualinin kolay geçmesine vesile için okunur.</i>
18. gün	Kabri nur olmak / nurla dolmak için okunmalı. <i>Münker ve Nekir’in sualleri kolay olsun diye okunur.</i>
19. gün	Kabirde Kur’an-ı Kerim’in ona yoldaş olması için okunmalı. <i>Kur’an’ın kabrini aydınlatmasına vesile olması için okunur.</i>
20. gün	Mizanda / hesap gününde sevaplarının ağır gelmesi için okunmalı. <i>Kur’an’ın kabrinde yoldaş olması niyetiyle okunur.</i>
21. gün	Mahşer gününde arş gölgesinde muhafaza olmak için okunmalı. <i>Mizanda hayrının ağır gelmesine vesile olması için okunur.</i>
22. gün	Cennet bahçesinde cennetin kapıcısı olan meleğe armağan olması için okunmalı. <i>Sirat’ı kolay geçmeye vesile olması için okunur.</i>
23. gün	Azrail’e (a.s.) armağan olması için okunmalı. <i>Arş-ı A’lânın gölgesinde gölgelenmeye vesile için okunur.</i>
24. gün	Meleklerle armağan olması için okunmalı. <i>Armağan (hediye) niyetiyle okunur.</i>
25. gün	Ahirette Hz. Muhammed’e komşu olabilmek için okunmalı. <i>Yüce Peygamberimize (s.a.v.) komşu olmak niyetiyle okunur.</i>
26. gün	Hurilere armağan olması için okunmalı. <i>Azrail’in (a.s.) hoş gelmesine vesile için okunur.</i>
27. gün	Kabirden kalkınca buraka binen kullardan olabilmek için okunmalı. <i>Büyük, küçük tüm günahlarının affı için okunur.</i>
28. gün	Kabirden kalkınca berati sağ tarafından verilenlerden olabilmek için okunmalı. <i>Yüce Rabbimiz’in cemalini görmeye vesile olması niyetiyle okunur.</i>
29. gün	Allah’ın yüzü ak (günahsız) kullarından olabilmek için okunmalı. <i>Tüm Müslümanların selâmeti niyetiyle okunur.</i>
30. gün	Bütün Âlemlerin Rabbi olan Allah’ın nurlu, mükemmel yüzünü Cennet-i Âlâ’da görebileceklerden olabilmek için okunmalı. <i>Cenab-ı Hakk’a emânet etmek niyetiyle okunur. Yani otuzuncu gün de Yasin-i Şerif okunduktan sonra “Ya Rabbi! Okuduğum Yâsin-i şeriflerin sevabını senin yüce katına emânet ediyorum. Senden başka ma’budun bilhak (ibadete layık hiçbir ilâh) yoktur. Sen Kemâliyle bilen kemâliyle işitensin” [denir].</i>
Bayram günü	Allah’ın huzurunda kabul görebilmek için okunmalı. -

“Armağan yasin-i şerîf” adlı eserde Ramazan ayının her günü ayrı bir amaçla Yasin-i Şerîf okunmasıyla ilgili bilgilerin bugün var olan uygulamayla küçük farklılıklar ve sıralamalar dışında büyük ölçüde aynı olduğu dikkati çekmektedir. Hem bunlar arasındaki benzerlikleri ve

farklılıkları göstermek hem de Ramazan ayının her günü ayrı bir amaçla Yasin-i Şerîf okunmasıyla ilgili bir geleneğin oluştuğunu ortaya koymak için her iki uygulamayı aynı tabloda dikkatlere sunmak yararlı olacaktır:

Eserin söz varlığı:

Eserin söz varlığını “Türkçe söz varlığı” ve “Alıntı sözcükler, sözcük öbekleri ve kalıplaşmış dil ögeleri” şeklinde dikkatlere sunmak mümkündür:

Eserin Türkçe söz varlığı:

Eserde yer alan Türkçe kavram işaretlerinin büyük bölümü zaman ifade eden; metin içinde tekrarlanan sözcüklerden ve sözcük öbeklerinden oluşmaktadır. Söz konusu kavram işaretlerini geçtikleri sayfalara göre şöyle dikkatlere sunmak mümkündür:

Sayfa 1: armağan¹⁸ 1/1, gün 1/3, birer 1/3, oğu- 1/3, oğud- 1/3, gün 1/4, için 1/4, ikinci gün 1/4, için 1/5, oğu- 1/6, üçüncü gün 1/6, için 1/7, oğu- 1/7, dördüncü gün 1/7, için 1/8, oğu- 1/8, beşinci gün 1/8, için 1/9, oğu- 1/9, altıncı gün 1/9, için 1/10, oğu- 1/10, yedinci [gün] 1/10, için 1/11, oğu- 1/11, sekizinci 1/11, gün 1/12, için 1/12, oğu- 1/12, toğuzuncu 1/12.

Sayfa 2: gün 2/1, için 2/1, oğu- 2/2, onuncu gün 2/2, için 2/2, oğu-2/3, on birinci gün 2/3, için 2/3, oğu- 2/4, on ikinci gün 2/4, için 2/4, oğu- 2/5, on üçüncü gün 2/5, onlar 2/5, ile 2/5, olanlar 2/6, için 2/6, oğu- 2/6, on dördüncü gün 2/7, için 2/7, oğu- 2/7, on beşinci gün 2/8, otuz üç bin 2/8, için 2/9, oğu- 2/9, on altıncı gün 2/9, kendi 2/9, acı 2/9, tuyma- 2/9, olunmak 2/10, için 2/10, oğu- 2/10, on yedinci gün 2/11, virmek 2/11, için 2/11.

Sayfa 3: oğu- 3/1, on sekizinci gün 3/1, olmak 3/1, için 3/1, oğu- 3/1, on 3/1, toğuzuncu gün 3/2, güzelce 3/2, gel- 3/2, yoldaş 3/3, olmak 3/3, için 3/3, oğu- 3/3, yigirminci gün 3/3, ağır 3/4, gelmek 3/4, için 3/4, oğu- 3/4, yigirmi birinci gün 3/4, gölge 3/5, olmak 3/5, için 3/5, oğu- 3/5, yigirmi ikinci 3/5, gün 3/6, kapu 3/6, armağan 3/6, olmak 3/6, için 3/6, oğu- 3/6, yigirmi üçüncü gün 3/7, armağan 3/7, olmak 3/7, için 3/8, oğu- 3/8, yigirmi dördüncü gün 3/8, armağan 3/9, olmak 3/9, için 3/9, oğu- 3/9, yigirmi beşinci gün 3/9, armağan 3/10, komşu 3/11, olmak 3/11, için 3/11, oğu- 3/11.

Sayfa 4: yigirmi altıncı gün 4/1, ile 4/1, sacu 4/1, gelen 4/1, karşulayan 4/2, armağan 4/2, olmak 4/2, için 4/2, oğu- 4/3, yigirmi yedinci gün 4/3, kalk- 4/3, binen 4/3, kul 4/3, olmak 4/4, için 4/4, oğu- 4/4, yigirmi sekizinci gün 4/4, kalk- 4/4, sağ 4/5, yan 4/5, virmek 4/5, için 4/5, oğu- 4/5, yigirmi toğuzuncu 4/5, gün 4/6, yüz 4/6, ağı 4/6, kul 4/6, olmak 4/6, için 4/7, oğu- 4/7, otuzuncu gün 4/7, olan 4/8, görmek 4/9, olmak 4/9, için 4/9, oğu- 4/10, bayram 4/10, gün 4/10, olmak 4/10, için 4/11, oğu- 4/11, eyle- 4/11.

¹⁸ Armağan (*armağan, hediye*) sözcüğünün kökeni ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı bilim insanları sözcüğün Türkçe olduğu, yüzyıllardan beri Türkçenin temel kaynaklarında yer aldığı ve Türkçeden başka dillere geçen sözcüklerden de biri olduğu görüşünü savunurken bazı bilim insanları da sözcüğün Farsça kökenli olduğunu ileri sürmektedirler. Türkçe kökenli olduğunu düşündüğümüz sözcükle ilgili olarak Hasan Eren, şunları kaydetmektedir: *Armağan: birini sevindirmek için verilen şey, hediye. Kırım’da armagal olarak kullanılır. Az. Armağan “hediye, bahşiş, pay”. Kâşgarlı Mahmud’a göre Oguzcada armagan (ve yarmagan) olarak geçer. Oğuzca yarmagan biçiminin başındaki y- sonradan türemiştir. Eski Kıpçakçada da armagan biçimi kullanılmıştır. Kökünü bilmiyoruz. Koroglu’nun Farsçadan alındığı yolundaki savı yanlıştır. (ST 2, 1975, 65). Suriye Arapçasına da geçmiştir (Halasi-Kun, AO 5, 21). Doerfer’e göre (TMEN 465), Türkçeden Farsçaya armagan olarak geçmiştir. Bulgarca, Sırpça gibi Balkan dillerinde de armağan biçimi kullanılır. Räsänen: V 27a; Clauson: ED 232a, 969b. (Eren, 2020: 24). Tuncer Gülensoy ve Günay Karaağaç da sözcüğün Türkçe kökenli olduğu görüşünü savunmaktadır (Gülensoy, 2007: 79; Karaağaç, 2021: 40).*

Sayfa 5: gün 5/1, oğu- 5/1, üç 5/1, bir 5/2, de- 5/2, an 5/2, sonra 5/2, yalvar- 5/3, de- 5/3, bu 5/3, oğu- 5/3, eyle- 5/4, yarlığa-¹⁹ 5/4, olan 5/5, sen 5/5, eyle- 5/6, biz 5/6, sen 5/6, şaklayıcı 5/6, yok 5/7, bu 5/7, ırmağan 5/7, eriş- 5/8, ben 5/9, eyle- 5/9, anlar 5/9, ile 5/9, bu 5/9, kul 5/10, sevgili 5/10, eyle- 5/10, eyle- 5/10.

Sayfa 6: biz 6/1, anlar 6/1, ile 6/2, eyleme 6/2.

Eserde geçen Türkçe kavram işaretlerinin alıntı sözcük ve sözcük öbekleriyle birlikte kullanılarak geçici ve kalıcı anlam ilişkisi kuran kavram işaretleri yaptıklarını da belirtmek gerekir. Örnekler: her gün, birer kerre, evvelki gün, ruhu için, yasin-i şerif oğu-, cān acısı, güzelce suret, ‘arş gölgesi, cennet kapısı, hâzret-i hâkka yalvar-, kuşūr(ı) yarlığa-, mizānda şevābı ağır gel-, emīn ve emānet şakla-, sū’āl āsān vechile vir-, berātı sağ yanından vir-, kabirden kalk-, āllah u ekber de-, kabri nūr ol-, muhāfāza ol-, rızvāna ırmağan ol-, melaikelere ırmağan ol-, āllah te’ ālā dergāhında yüzi ak kullarından ol-, hâzret-i cemel-i bā-kemāl ol-, naşīb ve müyesser ol-, dergāh-ı ‘ izzetde maqbūl ol-, hāşıl ol- kabz olun-, ‘ azīz ve mükerrrem eyle-, naşīb eyle-, kabūl eyle-, emanet eyle-, tamam eyle-, hōşnūd eyle-, mahrūm eyleme-.

Alıntı sözcükler, sözcük öbekleri ve kalıplaşmış dil öğeleri:

Eser dinî içerikli olduğu için içinde Arapça ve Farsça kökenli pek çok sözcüğü, sözcük öbeğini ve kalıplaşmış dil öğesini (deyimi, cümleyi...) ²⁰ barındırmaktadır. Söz konusu anlamlı ve görevli dil öğelerini geçtikleri sayfalara göre şöyle dikkatlere sunmak mümkündür: ²¹

Sayfa 1: yasin-i şerif 1/1, bismi’l-lāhi’r-raḥmani’r-raḥīm 1/2, bāb-ı ramazān-ı şerif 1/2, her 1/3, kerre 1/3, yasin-i şerif 1/3, yāhūd 1/3, evvel 1/4, yasin-i şerif 1/4, rızā’en allah 1/4, faḥr-ı ‘ālem 1/5, şallā’l-allahu ‘aleyhi ve sellem 1/5, ruḥ u şerif 1/5, hâzret-i ādem 1/6, ‘aleyhi’s selem selam 1/6, ruḥ u şerif 1/7, hâzret-i havvā 1/7, rażī āllahu ‘anhā 1/8, ruḥ 1/8, rażī āllahu ‘anhu 1/9, ruḥ 1/9, hâzret-i ebābekir eş’siddik 1/8-9, rażī āllahu ‘anhu 1/10, ruḥ 1/10, hâzret-i ‘ömer elfarūḫ 1/9-10, rażī āllahu ‘anhu 1/11, ruḥ 1/11, hâzret-i oşmān zī’n-nüreyn 10-11, [hâzret-i] ‘alī elmurtazā 1/12, rażī āllahu ‘anh 1/12, ruḥ 1/12.

Sayfa 2: hâzret-i fāḫimatü’z-zehrā 2/1, rażī āllah ‘anhā 2/1, ruḥ 2/1, hâzret-i ‘āişe 2/2, rażī āllah ‘anhā 2/2, ruḥ 2/2, hâzret-i imām ḥasan 2/3, ruḥ 2/3, hâzret-i imām ḥüseyn 2/4, ruḥ 2/4, āli 2/5, ve 2/5, evlād 2/5, kerbelā 2/6, şehīd 2/6, ehl-i beyt 2/6, ruḥ 2/6, hâzret-i cehāryār-

¹⁹ Yarılkka- eylemi Eski Türkçe Dönemi’nden beri Türkçenin kullanım alanında olan kavram işaretlerinden biridir. Nitekim yarılkka- eylemi Orhun Yazıtları’nda sıkça geçmektedir. Söz konusu eylemin geçtiği birkaç cümleyi dikkatlere sunmak yararlı olacaktır: tengri yarılk(k)adukın için özüm kuutum bar için kagan olurtum: *Tanrı lütfettiği için, ben de kutlu (talihli) olduğum için tahta geçtim* (Köl Tigin Yazıtı Güney Yüzü 9; Alyılmaz, 2005: 11); tengri yarılk(k)aduk için dört yigirmi yaşımka tarduş bodun üze şad olurtum: *Tanrı lütfettiği için on dört yaşıma (geldiğimde) Tarduş boyu üzerine şad oldum* (Bilge Kağan Yazıtı Doğu Yüzü 14-15; Alyılmaz, 2005: 104); tengri yarılk(k)azu bu türük bodun ara yarıklık yağig yeltürmedim tügünlüg atıg yügürtmedim: *Tanrı lütfettiği için, bu Türk halkının içine silahlı düşmanları sokturmadım; (onların) kuyruğu düğümlü atlarını (ülkemde) koşturtmadım.* (Bilge Tonyukuk Yazıtları 53-54; Alyılmaz, 2021: 389-390). Eylemin Türkçenin temel kaynaklarında *yarlıkga-*, *yarlık-*, *yarlığga-*, *yarlığa-* şeklinde de geçtiği ve *buyur-*, *emret-*; *esirge-*, *merhmet et-*, *acı-*, *bağışla-*, *affet-*, (*yüksek makam sahibi biri için*) *konus-* anlamlarında kullanıldığı bilinmektedir. Ayrıntılı bilgi için bk. Nadelyayev vd. 1969: 242; Tekin, 2001, s. 211-228. Yarılkka- eyleminin yarlığa- biçiminde ve *bağışla-*, *affet-*, *merhmet et-* anlamlarında “Armağan-ı Yasin-i Şerif” adlı eserde kullanılmış olması önemlidir.

²⁰ Metinde geçen alıntı nitelikli kalıplaşmış dil öğelerinin bir kısmını dua cümleleri ve Kur’an-ı Kerim’den seçilmiş ayetler oluşturmaktadır.

²¹ Eserde geçen alıntı sözcüklerin, sözcük öbeklerinin ve kalıplaşmış dil öğelerinin anlamları özgün metnin Türkiye Türkçesine aktarımında dikkatlere sunulduğu için burada tekrar yazılmamıştır.

ı güzîn 2/7, ruḥ 2/7, aşḫāb-ı yār u güzîn 2/8, ruḥ 2/8, cān 2/9, ruḥ 2/10, āsān 2/10, vech 2/10, ḳabz 2/ 10, sū'āl 2/11, āsān 2/11, vech 2/11.

Sayfa 3: ḳabr 3/1, nūr 3/1, ḳur'an-ı 'azīmü'ş- şān 3/2, suret 3/3, ḳabir 3/3, mizān 3/3, şevāb 3/4, maḫşer 3/4, 'arş 3/5, muḫāfaẓa 3/5, cennet 3/6, rıẓvān 3/6, azrā'īl 'aleyhi's-selām 3/7, cümle 3/8, melaike 3/8, ḫāzret-i resūlu'llah 3/9-10, u 3/10, şallā'l- allah te'ālā 'aleyhi ve's-sellem 3/10.

Sayfa 4: nūr 4/1, ṭabaḳ 4/1, peygamber 4/2, ḫūrī 4/2, ḳabir 4/3, burak 4/ 3, ḳabir 4/4, berāt 4/5, āllah te'ālā 4/6, dergāḫ 4/6, cenāb-ı rabbü'l-'alemīn 4/7, ḫāzret-i cema'l-i bā-kemāl 4/8, 'azīm 4/8, ve 4/8, envār 4/8, ve 4/8, cennet-i 'ālā 4/8-9, ziyāfet 4/9, naşīb 4/9, ve 4/9, müyesser 4/9, dergāḫ-ı 'izzet 4/10, maḳbūl 4/10, tamam 4/11.

Sayfa 5: ve 5/1, her 5/1, yasin-i şerīf 5/1, kerre 5/1, ihlāş-ı şerīf 5/12, ve 5/2, kerre 5/2, āllah u ekber 5/2, ḫāzret-t-i ḫaḳḳ 5/2, ḳur'an-ı şerif 5/3, dergāḫ 5/3, ḳabūl 5/4, ḳuşūr 5/4, yā rab 5/ 4, yā' nī 5/4, ḫāşıl 5/4, şevāb 5/5, 'azīmü'ş-şān 5/5, ḫāzret 5/5, emanet 5/5, ğayr 5/6, emīn 5/6, ve 5/6, emānet 5/6, kerīm 5/7, bārı ḫudā 5/7, şaḫīb 5/8, şaḫīb 5/8, cümle 5/8, ḫōşnūd 5/9, za'if 5/9, ḫabīb 5/10, ḫürmet 5/10, azīz 5/10, ve 5/10, mükerrem 5/10, şefā' at 5/11, naşīb 5/11.

Sayfa 6: yā rab 6/1, her 6/1, ḫāl 6/1, dünya 6/1, ve 6/1, āḫiret 6/1, maḫrūm 6/2, āmīn 6/2, biḫürmeti ṭaha ve yasin 6/2, şadaḳ āllahü'l- 'azīm 6/3, subḫane rabbike rabbi'l- 'izzeti 'amma yaşifūn ve selāmun 'ale'l- mürselīn ve'l ḫamdu'l-illah rabbü'l-'alemīn²² 6/3-5.

Eserin yazım özellikleri:²³

Harekeli olarak yazılan eserde yazıcı metinde geçen görevli ve anlamlı dil öğelerini yazarken ilgili hareke işaretlerini genelde göstermiştir. Ancak harekelemeler yapılırken yazıcının dikkatsiz olduğu ve gelişigüzel davrandığı, sözcükleri kimi yerde eseri kopyaladığı kaynağa bağlı kalarak, kimi yerde kendi yaşadığı dönemin dil özelliklerini yansıtarak, kimi yerde de bir sözcüğü iki farklı şekilde harekelendirerek yazdığı görülmektedir. Yazıcının eserin adında (“*armağan yasin-i şerif*”) geçen “**armağan**” sözcüğünü yalnızca eserin adını yazarken “**armağan**” şeklinde yazdığı, sözcüğün geçtiği diğer yerlerde ise (6 kez) sözcüğü “**ırmağan**” okunacak şekilde harekelediği dikkati çekmektedir.²⁴

²² Bu kalıplaşmış ifadeler (cümleler) Kur'an-ı Kerim'in Saffat suresinin 180-182. ayetlerine aittir. “*Senin Rabb'in, mutlak izzet sahibi olan Rabb, onların yakıştırdığı nitelermelerden uzaktır, yücedir. Bütün peygamberlere selām olsun! (Ve) âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.*” anlamına gelmektedir.

²³ Makalenin sınırlarını aşmamak için eserin yazım özelliklerinden yalnızca bir kısmına yer verilmiştir. Konu hakkında ayrıntılı inceleme yapmak isteyenlerin eserin özgün metinlerinin görüntülerine ve yorumlu yazı çevirimine bakmaları yerinde olacaktır.

²⁴ Bu ve benzer şekilde yazılmış sözcüklerin yazı çevirimleri yapılırken “uyarlanmış yorumlu yazı çevirimleri”ni değil; “yorumlu yazı çevirimi”ni tercih ettiğimizi belirtmek isteriz. Hatırlanacağı üzere yazı çeviriminin (translittération), yorumsuz yazı çevirimi (translittération lettre par lettre), yorumlu yazı çevirimi (translittération commentée) ve uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi (translittération commentée d'adaptée) olmak üzere üç türü vardır. Yorumsuz yazı çeviriminde önce iki alfabe arasında bire bir harf ve noktalama denklikleri oluşturulur. Yazım kurallarında kaynak metnin yazım kurallarına uyulur. Kaynak metinde yazılmayan harfler varsa amaç metinde de bunlar yazılmaz. Kaynak metindeki yırtılma, kopma, aşınma sonucu oluşmuş eksiklikler amaç metinde bırakılan uygun boşluklar ve (...) içerisindeki notlarla belirtilir. Oluşturulan amaç metin öyle olmalıdır ki çevirim kurallarını bilen bir kimse bu metni eksiksiz ve yanlışsız kaynak metne çevirebilmelidir. Bu tür yazı çevirimi daha çok yazım kurallarının araştırılmasında ve metin kopyalarının yazım bakımından karşılaştırılarak nüsha farklarının bulunmasında kullanılır (Gemalmaz, 2010: 84). Yorumlu yazı çeviriminde yine iki alfabe arasında bire bir denklikler oluşturulur. Amaca göre yazım kurallarında dil çalışması yapılacaksa kaynak metne, edebiyat çalışması yapılacaksa kullanılmakta olan standart dile uyulur. Söz gelişi büyük / küçük harf ayrımı yapmayan Arap harfleriyle yazılmış kaynak metinlerin Latin harflerine yazı çeviriminde, dil çalışmaları için büyük / küçük harf

Metinde alıntı sözcüklerin yazımında genelde alındığı dilin kuralına uyulmuş ancak yazılması gereken harflerin yerine zaman zaman hareke işaretleri tercih edilmiştir.

Yazıcı bünyesinde ç (چ) harfini barındıran sözcükleri ve ekleri yazarken ç (چ) harfini c (ج) ile göstermiştir. saçu - sacu 4/1, içün - icün 2 /1, 2/3, 2/3, üç - üc 5/1, üçüncü - üçüncü 3/7...

Yazıcı “içün (için)” edatını yazarken sözcüğün bünyesindeki ç (چ) harfini yalnızca ilk sayfada ç (چ) harfi ile (içün 1/5, 1/6, 1/7, 1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 1/12) yazmış; diğer sayfalarda ise tamamen c (ج) ile yazmayı (icün 2/1, 2/3...) tercih etmiştir. Eserin tarafımızdan yorumlu yazı çevirimi yapılırken yazarın / müstensihin yazdığı şekil (kaynak yazı) dikkate alınarak yazar / müstensih **içün** yazmışsa **içün**; **icün** yazmışsa da **icün** şeklinde okunmuştur. İçin sözcüğü / edatı eserin 1. sayfasında 8 defa **içün** şeklinde; 2. sayfasında 9; 3. sayfasında 8; 4. sayfasında ise 6 kez icün şeklinde yazılmıştır.

Eserin 1. sayfasındaki **içün** şeklindeki yazılışı dikkate alıp söz konusu sözcüğü metnin diğer sayfalarında da **icün** yerine **içün** şeklinde okumamız (yazı çevirimini yapmamız) mümkün olabilirdi. Ancak bu durum, yazarın / müstensihin tercihini ve söz konusu sözcüğün özgün metindeki yazılışını yansıtmamış olurdu. Özgün metinde (kaynak metinde) **icün** şeklinde yazılmış olan bir sözcüğü **içün** şeklinde okumak (yazı çevirimini yapmak), onun “yorumlu yazı çevirimi”ni değil, “uyarlanmış yorumlu yazı çevirimi”ni yapmak anlamına gelir.

Yazıcı “**içün / icün (için)**” edatını yazarken keyfi davranmış; sözcüğü kimi yerde (1/4, 1/7, 2/11, 3/5...) kendinden önce gelen sözcükten ayrı olarak kimi yerde ise (1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 1/12, 2/1, 2/3...) bitişik olarak yazmıştır.

Yazıcı iyelik eki II. teklik şahıslarda ekin ünlüsünü bir önceki hecede geçen ünlüyü dikkate alarak önceki ünlü düz ise düz; yuvarlak ise yuvarlak ünlü ile yazmıştır: **ķuluñ** (5/10), **ķabibiñ** (5/10).

Addan ad yapan /+II/ biçim birimi, 5. sayfanın 8. Satırında [(üzerine geldiği sözcüğün bünyesinde bulunan dudak ünsüzünün (b'nin)²⁵ de etkisiyle] yuvarlak ünlü ile [/+II/ (şahıblü 5/8)] yazılırken, diğer yerlerde ince ünlü ile [/+II/ (sevgili 5/10)] yazılmıştır.

Addan sıfat (sıra sayı sıfatı) yapan /+nCI/, /+nCU/ biçim biriminin, metinde (önündeki yardımcı ünlü değişse de) yalnızca düz ünlü biçimi tercih edilmiştir: üçüncü gün 1/6, dördüncü gün, onuncu gün 2/2, yigirmi tokuzuncu 4/5, otuzuncu gün 4/7.

Ver- eylemi metinde **ver-** yerine **vir-** (4/5) şeklinde yazılırken **de-** eylemi, **di-** değil; **de-** (5/2, 5/3) şeklinde yazılmıştır.

---

ayrımına gidilmez; edebiyat çalışmaları içinse bu konuda daha esnek davranılabilir. Kaynak metinde yazılmayan harfler varsa dil çalışmaları için bunlar eserin dil özellikleri göz önünde bulundurularak amaç metinde [...] / (...) içinde gösterilir; edebiyat çalışması yapılacaksa kullanılmakta olan standart dile uygun bir şekilde kaynak metinde varmış gibi amaç metinde yazılır. Kaynak metindeki eksiklikler, gerek dil gerek edebiyat çalışmaları için mümkün olduğunca [...] veya (...) içinde tamamlanmaya çalışılır (Gemalmaz, 2010: 84-85). Belirli kurallar göz önünde bulundurularak bir metnin kaynak alfabeden bir başka alfabeyle yorumlu çevirimi yapılırken ortaya çıkan metnin (amaç metnin) dönemin yazım ve dil özellikleriyle denklik sağlamadığı dikkati çeker. Bu durumda çevirimi yapan kişi / araştırmacı metnin hedef kitle tarafından daha iyi anlaşılabilmesini ve anlamlandırılabilmesini de kolaylaştırmak amacıyla kaynak metnin yazıldığı dönemin yazım ve dil özelliklerini de göz önünde bulundurarak yeni bir aktarım yapma yoluna başvurur. Bu yöntemin adı “uyarlanmış yorumlu yazı” çevirimidir. “Mevcut bilginin amaca uygun bir şekilde kullanımı” olarak da ifade edebileceğimiz bu durum aynı döneme ait metinlerin alfabelerinin, yazım kurallarının, anlamlı ve görevli dil öğelerinin daha kolay öğrenilmesine ve öğretilmesine de katkı sağlamaktadır (Alyılmaz, 2021: 273-274).

²⁵ Türkiye Türkçesinde dudak ünsüzleri (b, p, m, v, f), birlikte kullanıldıkları ünlüleri yuvarlaklaştırır; ünsüzleri ise dudaksılaştırırlar.

/-Ip/ zarf-fiil eki (biçim birimi), metinde yuvarlak ünlülü (ۉ) ve **b** (ب) ile (/U̇b/) yazılmıştır: gel**üb** (3/2), eyley**üb** (5/11).

Metinde III. gösterme zamiri olarak **an** <a+n²⁶ (5/2), III. çokluk şahıs zamiri olarak da **anlar** <a+n+lar kullanılmıştır. **An** zamiri (**andan** sonra, **anlar**) incelenen metnin yazıldığı dönem için eskicil sayılacak niteliktedir. Nitekim söz konusu zamirin (ağızlar ve lehçeler dışında) XVIII. yüzyılın başlarından itibaren yerini “o”ya bıraktığı bilinmektedir (Kartallıoğlu 2021: 31).

Farsça yöntemle yapılmış ad ve sıfat takımlarında sıra Türkçedekinin tersine olmak üzere belirtilen - belirten biçimindedir ve okuyuşta ilk sıradaki belirtilenin sonuna ı ya da i (yā-i izafet) katılır (Tulum, 2011: 235). Metinde Farsça yöntemle yapılmış ad ve sıfat takımlarında ilk sıradaki belirtilenin sonuna çoğunlukla **ı / i** bazen de **u / ü** getirilmiştir: bāb-ı ramazān-ı şerif 1/2, fahr-ı ʿālem 1/5, ruḥ-u şerif 1/5, ḥazret-i cehāryār-ı güzīn 2/7, aṣḥāb-ı yār-u güzīn 2/8.

Metinde Hz. Ali'nin adı iki yerde (1 ve 2. sayfalarda) geçmektedir. Birinci sayfanın 12. satırında sözcüğün Arapça yazımına uygun olarak **علی** (ʿalī); 2. sayfanın 5. satırında ise müstensihin / yazıcının terhcine göre **آل** (ālī) şeklinde yazılmıştır.

Eserin özgün metni ve yorumlu yazı çevirimi: Eserin tarafımızdan yapılan transliterasyonu (yorumlu yazı çevirimi) şöyledir:

²⁶ **An**<_a+n zamirinin yapısı hakkında farklı görüşler ve ayrıntılı için bk. Alyılmaz, 1999: 403-415; Kocasavaş, 2004: 52-55; Alyılmaz, 2017: 94-99; Alyılmaz, 2011: 107-108; Kılıç & Ersöz, 2020: 565-606.

Sayfa 1:

Özgün metnin görüntüsü:

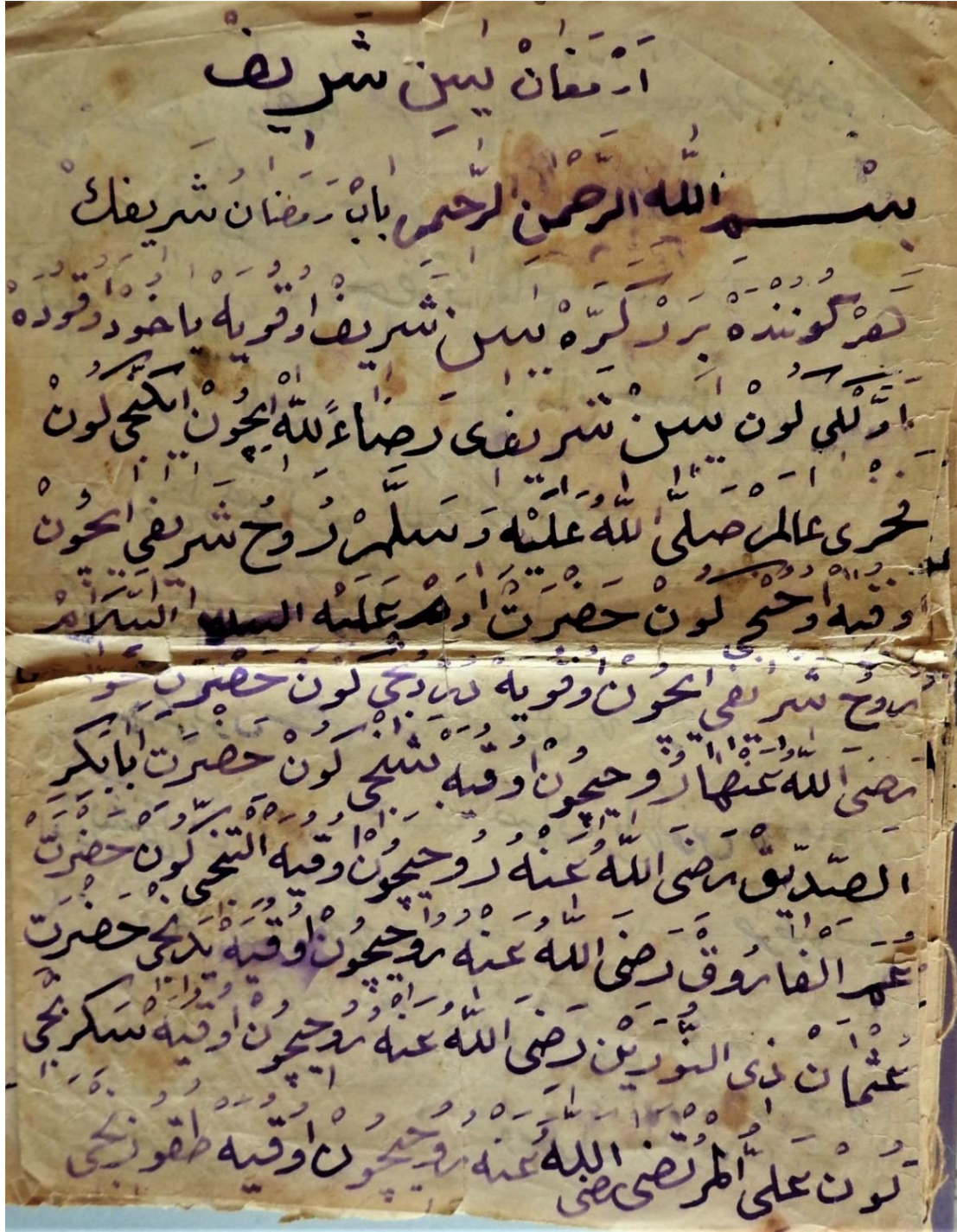

Foto 12: 1. sayfanın görüntüsü

Sayfa 1:

Metnin yorumlu yazı çevirimi:

armağan-ı yasin-i şerîf

bismi'l-lâhi'r-raḥmani'r-raḥîm bâb-ı ramazân-ı şerîfîñ
her gününde birer kerre yasin-i şerîf okuya yâḥûd okuda
evvelki gün yasin-i şerîfi rızâ'en allah içün ikinci gün
faḥr-ı 'âlem şallâ'l-allahu 'aleyhi ve sellem ruḥ-u şerîfi içün
okuya üçüncü gün ḥazret-i âdem 'aleyhi's selem selâm
ruḥ u şerîfi içün okuya dördüncü gün ḥazret-i ḥavvâ
raẓî âllahu 'anhâ ruḥuiçün okuya beşinci gün ḥazret-i ebâbekir
eş'sıddık raẓî âllahu 'anhu ruḥuiçün okuya altıncı gün ḥazret-i
'ömer elfarûk raẓî âllahu 'anhu ruḥuiçün okuya yedinci [gün] ḥazret-i
oşmân zî'n-nüreyn raẓî âllahu 'anhu ruḥuiçün okuya sekizinci
gün [ḥazret-i] 'alî elmurtaẓâ raẓî âllahu 'anhu ruḥuiçün okuya tokuzuncı

Metnin Türkiye Türkçesine aktarımı:

Yasin-i Şerif Armağanı

*Rahmân ve rahîm olan Allah'ın adıyla şerefli / kutsal Ramazan ayının sarayında
(Ramazan ayına erişen kişi) her gün birer kere Yasin-i Şerif okuya veya okuta.*

Birinci gün Yasin-i Şerif'i Allah rızası için (okuya). İkinci gün

*Âlemlerin Övüncü' (nün / Hz. Muhammed'in) - "Allah'ın selamı ve rahmeti onun üzerine
olsun"- kutsal ruhu için*

okuya. Üçüncü gün Hz. Âdem'(in) - "Allah'ın selamı üzerine olsun"-

kutsal ruhu için okuya. Dördüncü gün Hz. Havva'(nin)

- "Allah ondan razı olsun"- ruhu için okuya. Beşinci gün Hz. Ebubekir

Sıddık'(in) - "Allah ondan razı olsun"- ruhu için okuya. Altıncı gün Hz.

Ömer el-Faruk'(un) - "Allah ondan razı olsun"- ruhu için okuya. Yedinci (gün) Hz.

Osman Zinnureyn'(in) - "Allah ondan razı olsun"- ruhu için okuya. Sekizinci

gün (Hz.) Ali el-Murtaza'(nin) - "Allah ondan razı olsun"- ruhu için (okuya). Dokuzuncu

Sayfa 2:

Özgün metnin görüntüsü:

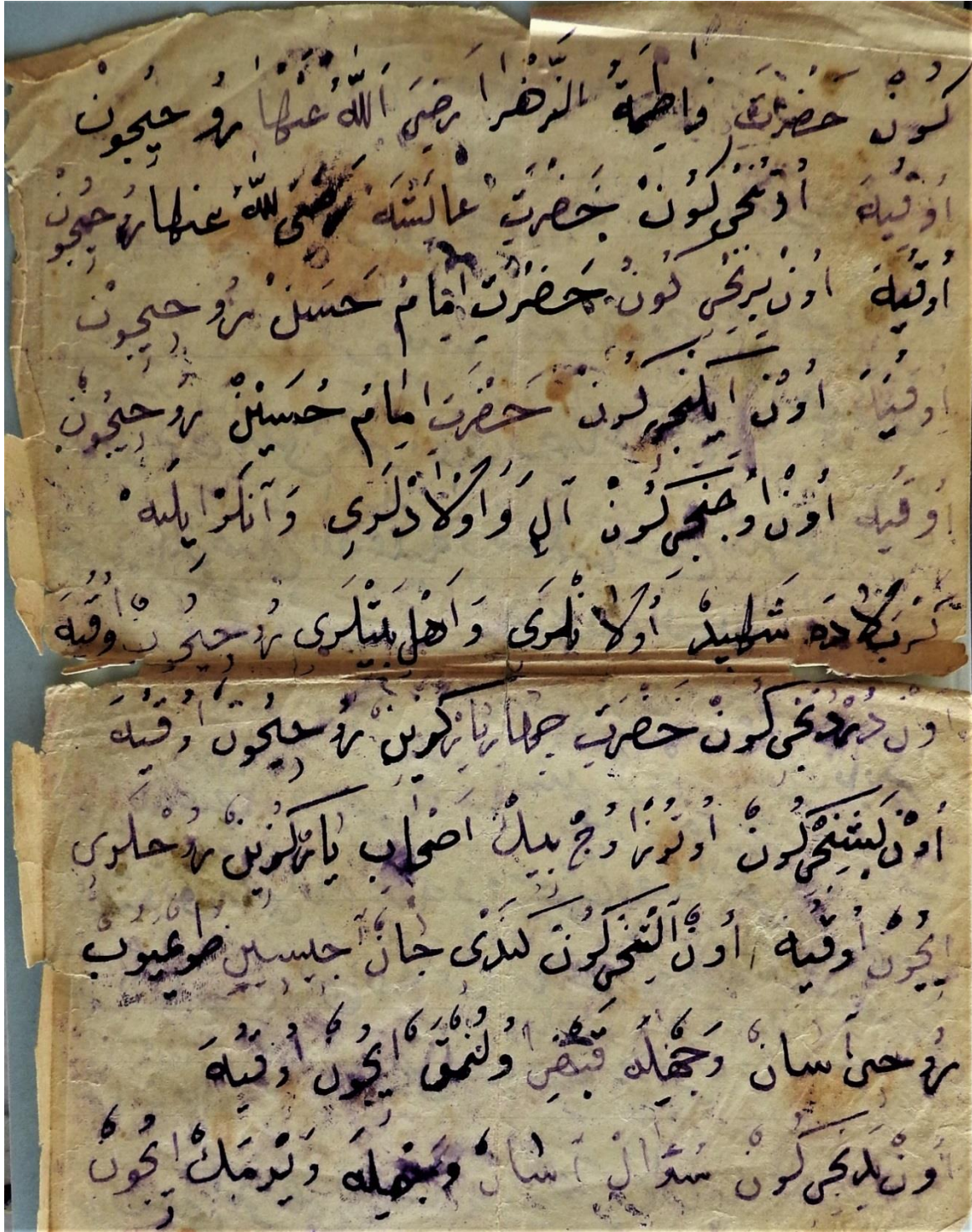

Foto 13: 2. sayfanın görüntüsü

Sayfa 2:

Metnin yorumlu yazı çevirimi:

gün hazret-i fâtimatü'z-zehrâ razî âllah ‘anhâ ruhuicün
oğuya onuncu gün hazret-i ‘âişe razî âllah ‘anhâ ruhuicün
oğuya on birinci gün hazret-i imâm hasan ruhuicün
oğuya on ikinci gün hazret-i imâm hüseyin ruhuicün
oğuya on üçüncü gün âli ve evlâdları anlar ile
kerbelâda şehîd olanları ehl-i beytleri ruhuicün oğuya
on dördüncü gün hazret-i cehâryâr-ı güzîn ruhuicün oğuya
on beşinci gün otuz üç biñ aşhâb-ı yâr-u güzîn ruhları
icün oğuya on altıncı gün kendi cân acısın tuymayıb
ruhu âsân vechile kabz olunmak icün oğuya
on yedinci gün sū’âl âsân vechile virmek icün

Metnin Türkiye Türkçesine aktarımı:

gün Hz. Fatimatüzzehra’(nin) - “Allah ondan razı olsun”- ruhu için
okuya. Onuncu gün Hz. Âişe’(nin) - “Allah ondan razı olsun”- ruhu için
okuya. On birinci gün Hz. İmam Hasan’(ın) - “Allah ondan razı olsun”- ruhu için
okuya. On ikinci gün Hz. İmam Hüseyin’(in) - “Allah ondan razı olsun”- ruhu için
okuya. On üçüncü gün (Hz.) Ali’(nin), çocukları(nın), onlar ile
Kerbela’da şehit olanları(n) ve Ehlibeyt’(ten olan)ları(n) ruhu için okuya.
On dördüncü gün Hz. Seçkin Dört Dost’(un) (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve
Hz. Ali) ruhu için okuya.
On beşinci gün “Otuz Üç Bin Seçkin Dost’(un), Arkadaş”(ın) ruhları
için okuya. On altıncı gün (ölüm vakti geldiğinde can verirken) canının acısını duymayıp
(Azrail’e) ruhunu kolaylıkla vermek için okuya.
On yedinci gün (kabirde sorulacak) sorulara kolaylıkla cevap vermek için

Sayfa 3:

Özgün metnin görüntüsü:

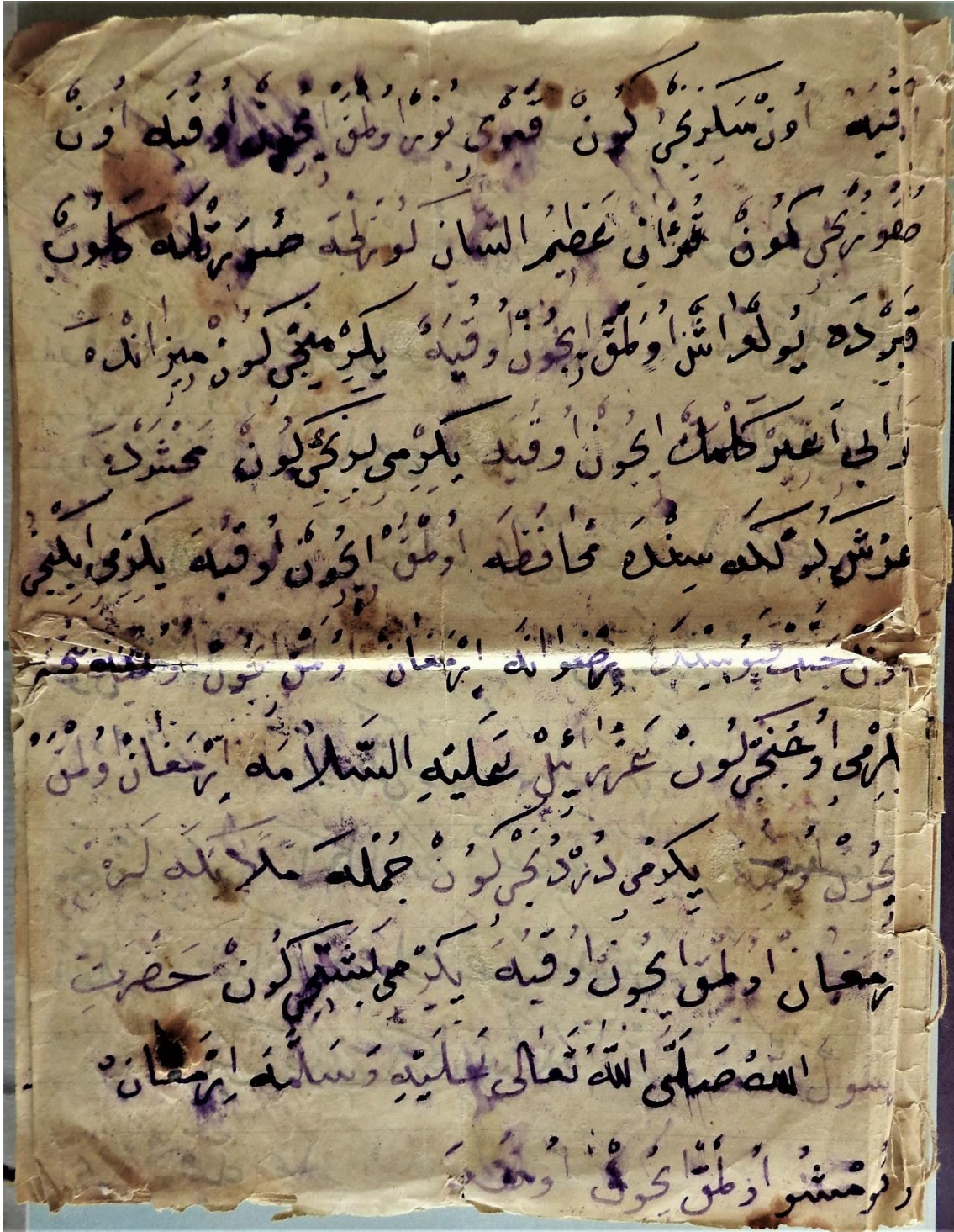

Foto 14: 3. sayfanın görüntüsü

Sayfa 3:

Metnin yorumlu yazı çevirimi:

okuya on sekizinci gün kabri nūr olmak için okuya on
dokuzuncu gün kur'an-ı 'azîmü's- şân güzelce suretle gelüb
kabirde yoldaş olmak için okuya yigirminci gün mizānda
şevābı ağır gelmek için okuya yirmi birinci gün mahşerde
'arş gölgesinde muhāfaza olmak için okuya yirmi ikinci
gün cennet kapısında rızvāna ırmağan olmak için okuya
yirmi üçüncü gün azrāil 'aleyhi's-selāma ırmağan olmak
in için okuya yirmi dördüncü gün cümle melāikelere
ırmağan olmak için okuya yirmi beşinci gün hazret-i
resūlu'llah u şallā'l- allah te'ālā 'aleyhi ve's-selleme ırmağan ve
komşu olmak için okuya

Metnin Türkiye Türkçesine aktarımı:

okuya. On sekizinci gün (öldüğünde) kabri nur olmak / nurla dolmak için okuya. On dokuzuncu gün Şanı Büyük Kur'an-ı Kerim'(in) (kabre onunla birlikte) gelip kabirde (ona) yoldaş olması için okuya. Yirminci gün hesap gününde sevabı(nın) ağır gelmesi için okuya. Yirmi birinci gün mahşer (gününde)de arş gölgesinde (Allah'ın koruyuculuğu sayesinde) korunmak için okuya. Yirmi ikinci gün cennet kapısında(ki) bekçiye armağan olması için okuya.

Yirmi üçüncü gün Azrail'e - "Allah'ın selamı üzerine olsun"- armağan olması için okuya.

Yirmi dördüncü gün bütün meleklere

armağan olması için okuya. Yirmi beşinci gün Hz.

Resullulah'a - "Allahutaala'nın selamı ve rahmeti onun üzerine olsun"- armağan ve (ona) komşu olmak için okuya.

Sayfa 4:

Özgün metnin görüntüsü:

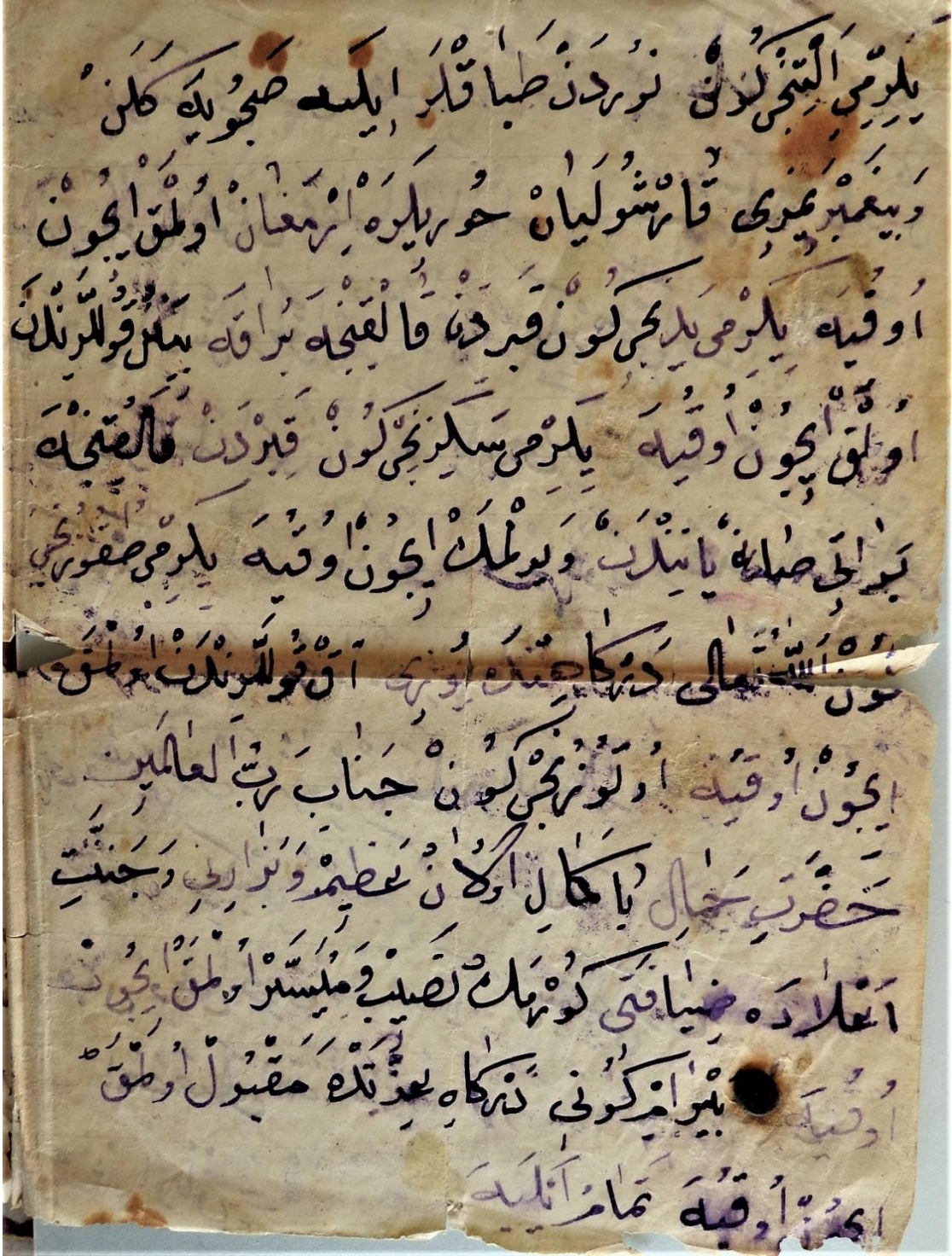

Foto 15: 4. sayfanın görüntüsü

Sayfa 4:

Metnin yorumlu yazı çevirimi:

yigirmi altıncı gün nürdan tabaklar ile sacuya gelen
ve peygamberimizi karşılayan hürilere armağan olmak için
okuya yigirmi yedinci gün kabirden kalkınca buraka binen kullarından
olmak için okuya yigirmi sekizinci gün kabirden kalkınca
beratı sağ yanından vermek için okuya yigirmi dokuzuncu
gün Allah te'âlâ dergâhında yüzi ak kullarından olmak
için okuya otuzuncu gün cenâb-ı rabbü'l-'alemîn
hazret-i cemal-i bâ-kemâl olan 'azîm ve envârını ve cennet-i
'âlâda ziyâfeti görmek naşîb ve müyesser olmak için
okuya bayram günü dergâh-ı 'izzetde maqbûl olmak
için okuya tamam eyleye

Metnin Türkiye Türkçesine aktarımı:

*Yirmi altıncı gün nurdan tabaklar ile saçı (saçmaya) gelen
ve peygamberimizi karşılayan hurilere armağan olması için
okuya. Yirmi yedinci gün kabirden kalkınca (Allah'ın) buraka binen kullarından
olmak için okuya. Yirmi sekizinci gün kabirden kalkınca
beratını (kurtuluş defterini) sağ yanından vermek için okuya. Yirmi dokuzuncu
gün Allahutaala'nın huzurunda (onun) yüzü ak (doğru / kusursuz) kullarından olmak
için okuya. Otuzuncu gün Âlemlerin Rabbi Büyük (Allah'ın) mükemmel yüzünü,
yüceliğini, parlaklığını ve Cennet-i
Âlâ'da yapılacak ziyafeti görmek, (bunlara) sahip olmak (ve) elde etmek için
okuya. Bayram günü (Allahutaala'nın) yüce katında beğenilen (kullardan) olmak
için okuya. (Bununla da Yasin-i Şerif okumayı) tamamlaya.*

Sayfa 5

Özgün metnin görüntüsü:

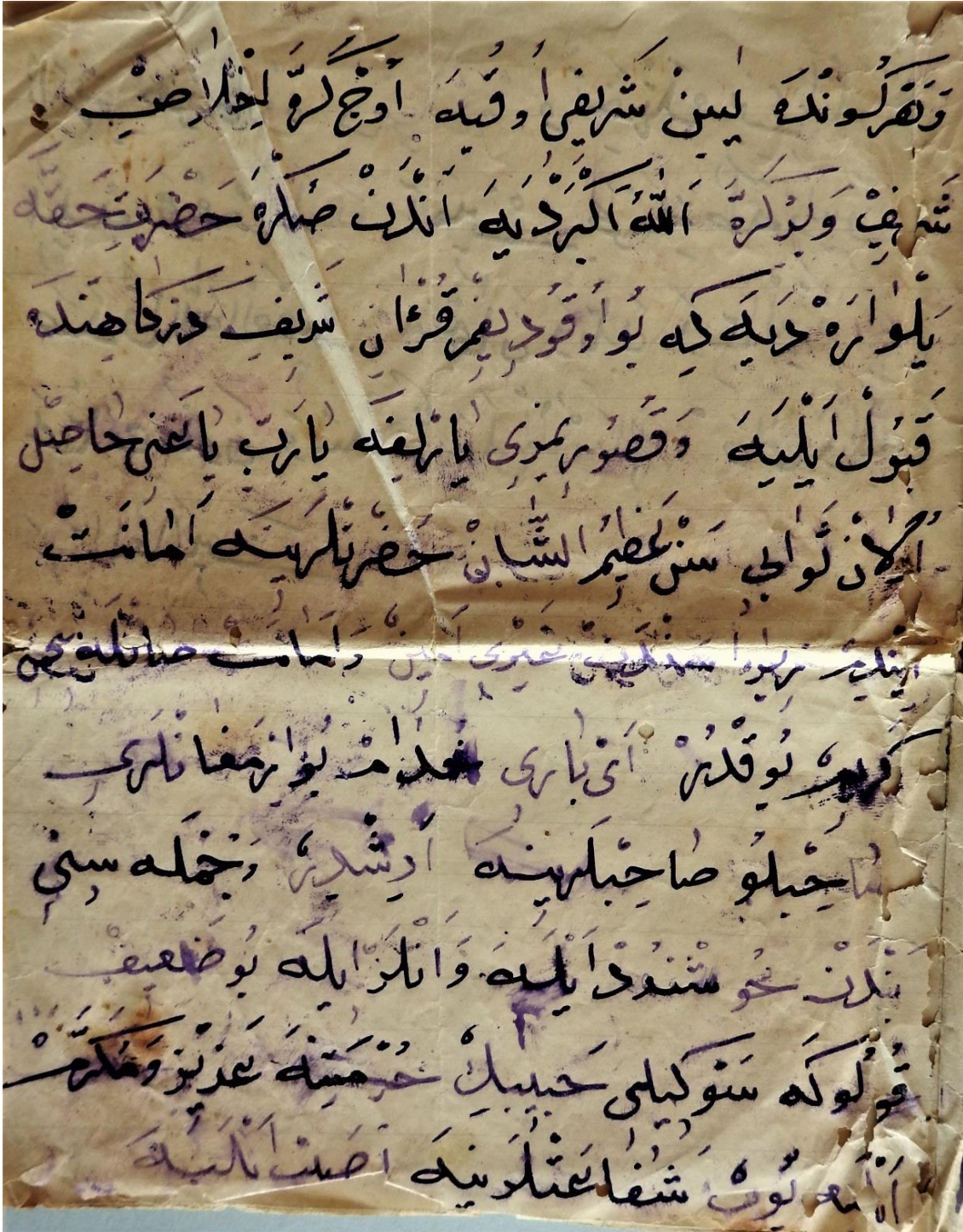

Foto 16: 5. sayfanın görüntüsü

Sayfa 5:

Metnin yorumlu yazı çevirimi:

ve her günde yasin-i şerîfi okuya üç kerre ihlâş-ı
şerîf ve bir kerre âllah u ekber deye andan sonra hazret-t-i haqqâ
yalvara deye ki bu okuduğum kur'an-ı şerîfi dergâhında
kabûl eyleye kuşûrumızı yarlığa yâ rab yâ' nî hâşıl
olan şevâbı sen ' azîmü'ş-şân hazretlerine emanet
eyledim bizlere senden gayrı emîn ve emânet şaklayıcı
kerîm yokdur ey bârî hudâm bu armağanları
şahiblü şahiblerine erişdir ve cümlesini
benden hoşnûd eyle ve anlar ile bu za'îf
kuluña sevgili habîbiñ hürmetine ' azîz ve mükerrem
eyleyüb şefâ' atlerine nasib eyle

Metnin Türkiye Türkçesine aktarımı:

*ve her gün Yasin-i şerif okuya üç kere İhlas-ı
Şerif (okuya) ve bir kere "Allah u Ekber" diye. Ondan sonra Hz. Hakk'a
yalvara. Diye ki: "Bu okuduğum Kuran-ı Şerif'i katında
kabul eyle. Kusurumuzu / günahımızı bağışla. Ya Rab yani ortaya
çıkan sevabı sen Şanı Pek Yüce Hazretleri'ne emanet
eyledim. Bizlere senden başka güvenilir ve emanet saklayıcı
kerim (soylu, cömert) yoktur. Ey Allah'im bu armağanları
(yukarıda belirttiğim) sahipli sahiplerine ulaştır ve onların hepsini
benden hoşnut eyle; ve (yine) onlarla (birlikte) bu zavallı
kulunu (da) Sevgili Peygamber'in hürmetine seçkin ve saygın (kullarından)
eyleyip (Hz. Peygamber'in) şefaatlerini (bu kuluna da) nasip eyle.*

Sayfa 6:

Özgün metnin görüntüsü:

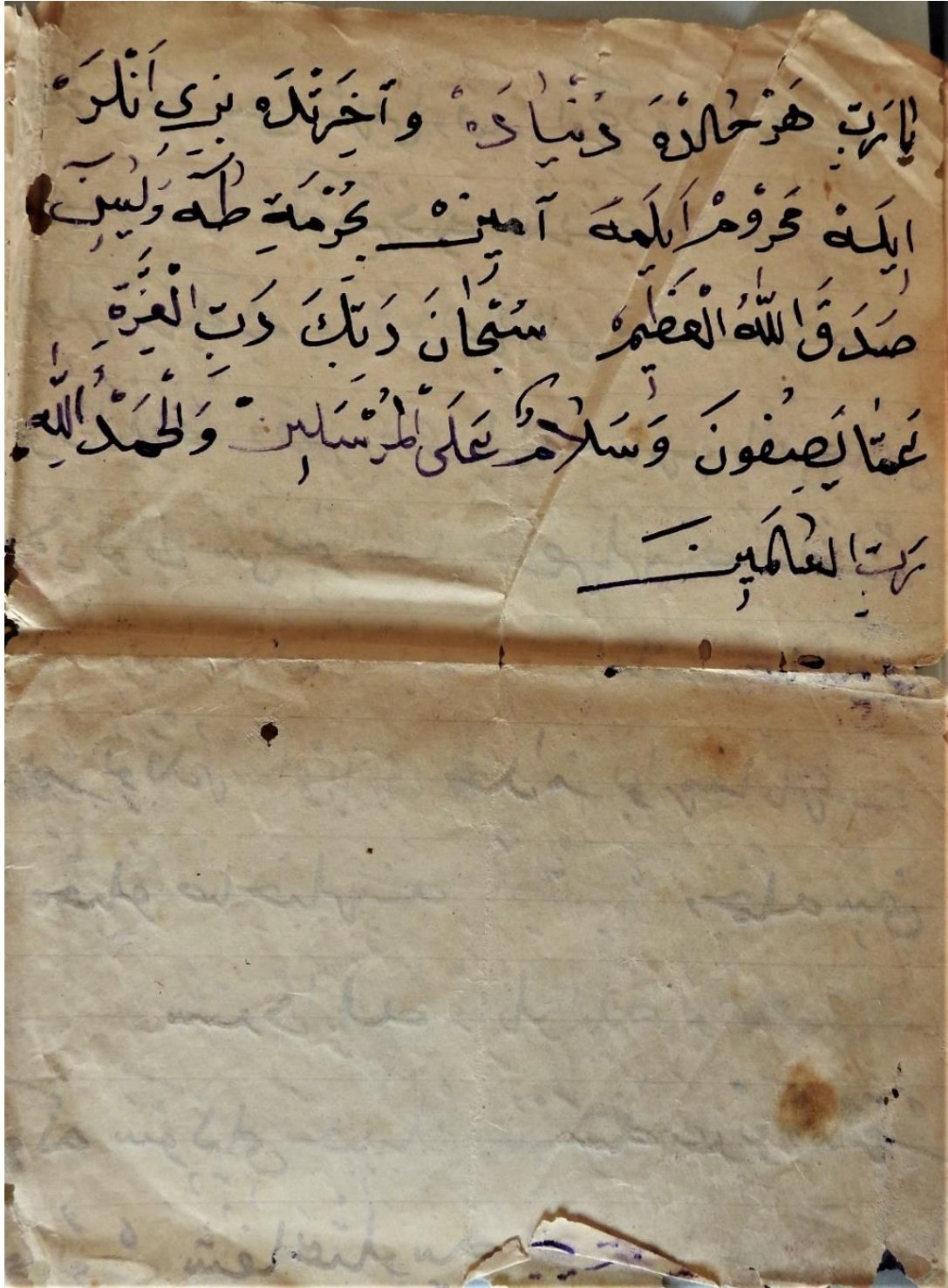

Foto 17: 6. sayfanın görüntüsü

Sayfa 6:

Metnin yorumlu yazı çevirimi:

yâ rab her hâlde dünyâda ve âhiretde bizi anlar
ile maħrûm eyleme âmîn bihürmeti taha ve yasin
şadağ âllahü'l- ‘aẓîm subhane rabbike rabbi'l- ‘izzeti
‘amma yaşifûn ve selâmun ‘ale'l- mürselîn ve'l ħamdu'l-illah
rabbü'l-‘alemîn

Metnin Türkiye Türkçesine aktarımı:

*Ya Rab her durumda, dünyada ve ahirette bizi onlar
ile (onlardan) mahrum eyleme. Amin. Taha ve Yasin (hürmetine).
En doğrusunu Allah bilir. Senin Rabb'in, mutlak izzet sahibi olan Rabb,
onların yakıştırdığı nitelermelerden uzaktır, yücedir. Bütün peygamberlere selâm olsun!
(Ve) âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.*

Esere sonradan yapılan ekleme:

“Armağan-ı Yasin-i Şerîf” adlı eserin sonuna farklı biri tarafından yine Ramazan ayının hangi günlerinde kaç rekât namaz kılınmasına ve hangi surelerin okunmasına dair (tamamlanmamış olduğu anlaşılan) bir ekleme yapılmıştır. Eklemede yazıcı, Ramazan ayının ilk altı gününde kaç rekât namaz kılmak ve hangi sureleri okumak gerektiğini yazmış; sonraki günlere dair bilgileri yazmamıştır.

Eklenen metnin görüntüsü:

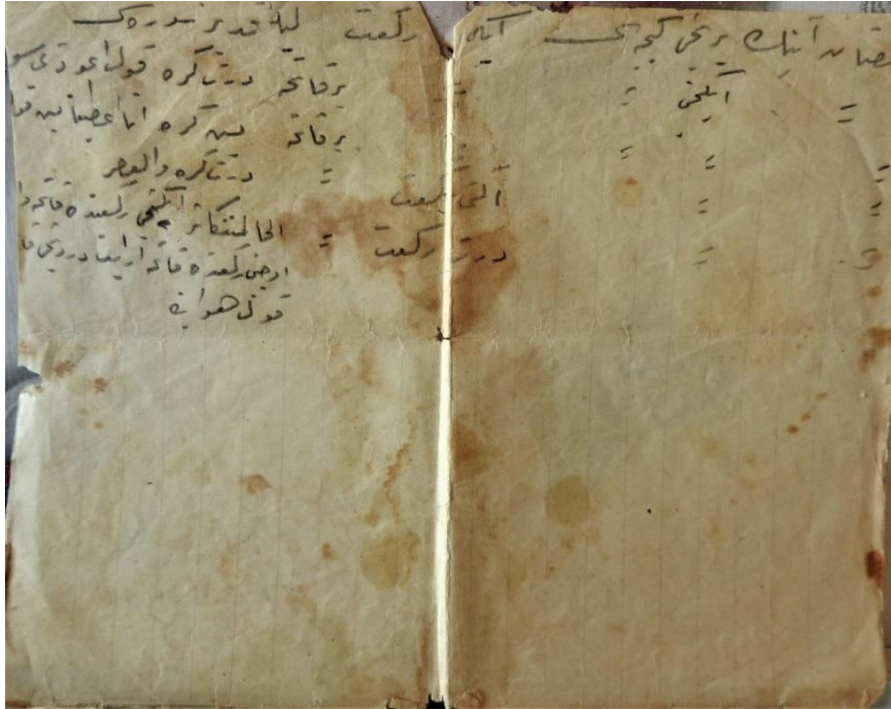

Foto 18: Eklenen sayfanın görüntüsü

Eklenen metnin yorumlu yazı çevirimi:

ramazan ayının birinci gicesi altı rek’at leyle-i kâdr sûresi

[ramazan ayının] ikinci [gicesi] [altı rek’at] bir fâtiha dört kerre küle‘ üzi sü...

[ramazan ayının] [üçüncü] [gicesi] [altı rek’at] bir fâtiha beş kerre innâ ‘ aţaynâ beş kü..

[ramazan ayının] [dördüncü] [gicesi] altı rek’at [bir fâtiha] dört kerre ve’l ‘ aş

[ramazan ayının] [beşinci] [gicesi] dört rek’at [bir fâtiha] elhâkûmut tekâsür ikinci rek’atda fâtiha

[ramazan ayının] [altıncı] [gicesi] (?) rek’atda fâtiha erâyte

kül hûva...

Sonuç ve Öneriler

Farklı coğrafyalarda yaşayan Türk boy ve toplulukları geçmişten bugüne kadar birçok dine inanmışlardır. Kabul edilen / inanılan dinler içinde Türkleri en çok etkileyen hiç kuşkusuz ki İslamiyet olmuştur. Nitekim İslamiyet, bu dinin kutsal kitabı Kur’an-ı Kerim ve peygamberi Hz. Muhammed’in hayat tarzı Türklerin dinî inançlarının yanında toplumsal hayatlarının düzenlenmesinde de belirleyici olmuştur.

Türkler arasında Kur’an-ı Kerim’de yer alan surelerle ilgili olarak da bazı inanmalar ve bunlardan kaynaklanan gelenekler ortaya çıkmıştır. İslam dünyasında özel günlerde ve Ramazan ayının her gününde farklı amaçlarla Yasin-i Şerif okunma geleneği Türk boy ve toplulukları arasında özellikle de Anadolu coğrafyasında yaşayan Türkler tarafından kabul görmüştür. “Armağan-ı Yasin-i Şerîf” adlı eser de bu gelenek çerçevesinde yazılmıştır. Yazarı belli olmayan eser, Ramazan ayının her gününde farklı amaçlarla Yasin-i Şerif okunması geleneğinin varlığına tanıklık etmesi bakımından önemlidir.

İş adamı İbrahim Koca’nın²⁷ özel arşivinde bulunan eserin Bursa Büyükşehir Belediyesi Muradiye Kur’an ve El Yazmaları Müzesine²⁸ kazandırılıp sergilenmesi hem eserin korunması hem de geniş kitlelerin istifadesine sunulması bakımından yararlı olacaktır.

Bilgi Notu

Makale araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir. Yazarlar çalışmaya ortak katkı sağlamış ve yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

Aba, V. (2018). Yâsin sûresi’nin ölümlere okunması (rivayetler bağlamında bir analiz). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (12), 121-142.

²⁷ 12.12.1968 tarihinde Bursa’da dünyaya gelen İbrahim Koca, hâlen Bursa’da yaşamakta ve Kapalı Çarşı’daki / Aynalı Çarşı’daki Hacivat Antique Tuhafiye adlı iş yerinde çalışmalarını sürdürmektedir. Koca, Mehmet Sait Coşar ile birlikte Dede Korkut Oğuznameleri’nin / Dede Korkut Kitabı’nın Bursa Nüshası’nın gün ışığına çıkmasına vesile olmuş; eseri “Muradiye Kur’an ve El Yazmaları Müzesi”ne bağışlamıştır. İbrahim Koca’nın Türk diline ve kültürüne katkıları hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Alyılmaz & Alyılmaz, 2022: 275-324.

²⁸ “Muradiye Mahallesi Prof. Dr. Halil İnalçık Sokak No: 3 16050 Osmangazi / Bursa” adresinde hizmet veren “Muradiye Kur’an ve El Yazmaları Müzesi” hakkında ayrıntılı bilgi için bk. <https://www.bursamuze.com/muradiye-medresesi-kuran-ve-el-yazmalari-muzesi-990>; Alyılmaz & Alyılmaz, 2022: 275-324.

- Ağca, H. (2006). Yâ-sin suresi. *Türk Dünyası Edebiyat Kavramları ve Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü* içinde (254-255. ss.), Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Akarpınar, R. B. (1999). *Türk kültüründe dinî törenler ve Mevlid kutlamaları*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksoy, H. (2007). Eski Türk edebiyatında Mevlidler. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 5(9), 323-332.
- Alyılmaz, C. (2011). Eski Türk mezar geleneği ve Bursa'daki türbeler. *Kaşgar'dan Endülüs'e Türk-İslam Şehirleri Sempozyumları 28-30 Nisan 2011 Bursa Şehrengizi Bir Cihan Devletinin Doğduğu Şehir* içinde (1-41. ss.), Bursa Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- Alyılmaz, C. (1999). Moğolistan'daki oboolar / ovoolar. *Orkun Dergisi*, (11), 25-28.
- Alyılmaz, C. (2011). Zamir n'si eski bir iyelik ekinin kalıntısı olabilir mi?. *Türk Gramerinin Sorunları II* içinde (403-415. ss.), TDK Yayınları.
- Alyılmaz, C. (2005). *Orhun yazıtlarının bugünkü durumu*. Kurmay Yayınları.
- Alyılmaz, C. (2012). İslamiyet öncesi Türk eserleri. İ. Demirci, İ. Terzioğlu (Haz.), *Türk Dünyası Mimarlık ve Şehircilik Abideleri* içinde (6-105. ss.), Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği.
- Alyılmaz, C. (2015). *İpek yolu kavşağının ölümsüzlük eserleri*. Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Alyılmaz, C. (2016). "Gobu"stan'ın gizemi ("Kıpçaklar"a giden yol). Bitlis Eren Üniversitesi Yayınları.
- Alyılmaz, C. (2021). *Bilge Tonyukuk yazıtları*. TDK Yayınları.
- Alyılmaz, C. & Alyılmaz, S. (2022). İbrahim Koca ve Dede Korkut Oğuznameleri'nin Bursa nüshası üzerine. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 275-324.
- Alyılmaz, S. (1999). Mevlit ve Türk edebiyatında mevlit türü. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (13), 195-202.
- Alyılmaz, S. (2011). *Risâle-i Müze-dûzluk (inceleme - metin - dizin)*. Elik Yayınları.
- Alyılmaz, S. (2017). On plurality category and teaching in Turkish. *Journal of Education and Training Studies*, 5(9), 94-99.
- Alyılmaz, S. & Alyılmaz C. (2014). Eski Türk kadın heykellerinin düşündürdükleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(4), 1-33.
- Assmann, J. (2018). *Kültürel bellek: Eski Yüksek kültürlerde yazı, hatırlatma ve politik kimlik*. (Çev: A. Tekin), T. Kurultay (Yay. Haz.), Ayrıntı Yayınları.
- Ata, A. (2004). *Türkçe ilk Kur'an tercümesi giriş-metin-notlar-dizin*. TDK Yayınları.
- Ateş, A. (1954). *Vesiletü'n-necât mevlid*. TTK Yayınları.
- Bozkurt, F. (2003). *Türklerin dini*. Cem Yayınları.
- Canım, R. (2016). *Divan edebiyatının kaynakları*. Akıl Fikir Yayınları.
- Cihangir, Ö. (2013). *Konuları açısından Yâsîn Sûresi'nin tefsiri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Develi, H. (1998). Ağız özellikleri taşıyan bir eski Türkiye Türkçesi metni: Fatih tefsiri. *İlmi Araştırmalar*, (6), 63-81.

- Dölek, A. & Arslan, M. A. (2021). *Necip Fazıl 101 hadis manzum - meal - tefsir tahkiki, tahrîci ve edebî yönden değerlendirilmesi*. Kitap Dünyası Yayınları.
- Drury, N. (1996). *Şamanizm: şamanlığın öğeleri*. (Çev. E. Şimşek), Okyanus Yayınları.
- Eliade, M. (1999). *Şamanizm ilkel esrime teknikleri*. (Çev. İ. Birkan), İmge Yayınları.
- Eren, H. (2020). *Eren Türk dilinin etimolojik sözlüğü (ETDES)*. TDK Yayınları.
- Erkul, R. (2017). Birrî Mehmed Dede divânında âyetlerden iktibâslar. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(3), 97-104.
- Eroğlu, S. (2010). Edebî bir tür olarak mevlitler şekil özelliklerine dair bazı değerlendirmeler. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(18), 125-142.
- Gemalmaz, E. (2010). *Türkçenin derin yapısı*. C. Alyılmaz, O. Mert (Yay. Haz.), Belen Yayınları.
- Gömeç, S. (2008). *Şamanizm ve eski Türk dini*. Likya Kitap Yayınları.
- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü I-II*. TDK Yayınları.
- Günay, Ü. & Güngör, H. (2015). *Başlangıçlarından günümüze Türklerin dini tarihi*. Berikan Yayınları.
- Güngör, H. (2012). *Türk din etnolojisi*. IQ Kültür Sanat Yayınları.
- Güngör, Ö. (2020). İsmâil Hakkı Bursevî ve eserlerine dair bir bibliyografya denemesi. *The Journal of Turkic Language and Literature Surveys (TULLIS)*, 5(2), 199-232.
- Gürbüz, N. (1986). *Mustafa İbn Muhammed Ankaravî Yasin sûresi tefsiri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güzel, A. (2009). *Dinî-tasavvufî Türk edebiyatı el kitabı*. Akçağ Yayınları.
- İnan, A. (2006). *Tarihte ve bugün Şamanizm*. TTK Yayınları.
- Kafesoğlu, İ. (1980). *Türklerin dini*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kalafat, Y. (2004). *Altaylar'dan Anadolu'ya Kamizm Şamanizm*. Yeditepe Yayınları.
- Kara, Ö. (2011). Osmanlıda huzur dersleri geleneği ve literatürü. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 9(18), 519-539.
- Kara, M. & Kemikli, B. (Ed.). (2007). *Süleyman Çelebi ve Mevlid - yazılışı, yayılışı ve etkileri*. Osmangazi Belediyesi Yayınları.
- Karaağaç, G. (2021). *Verintiler sözlüğü*. TDK Yayınları.
- Karakış, M. (2012). *Yasin sûresiyle ilgili rivayetler ve değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kartallıoğlu, Y. (2021). *Osmanlı konuşma dili*. TDK Yayınları.
- Keleş, R. (2013). *Divan şiirinde lafzî âyet ve hadis iktibasları*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, E. & Ersöz, S. (2020). Zamir /N/'sinin Türkçedeki fonemorfolojik gelişimi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(38), 565-606.
- Kızılgeçit, M. & Akça, E. (2022). Kur'ân'ın hayata yansması: 1001 hatim uygulaması (Erzurum örneği). *Diyanet İlmî Dergi*, (58), 745-790.

- Kocasavaş, Y. (2004). *Türkçede şahıs zamirleri*. TDK Yayınları.
- Köksal, M. F. (2011). *Mevlid-nâme*. Diyanet Vakfı Yayınları.
- Köprülü M. F. (2005). *Türk tarih-i dinisi*. M. Ergun (Yay. Haz.), Akçağ Yayınları.
- Kur'an-ı Kerim*. (2018). E. Yıldız (Yay. Haz.), Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Maden, Ş. (2018). Osmanlılar'da Yâsîn sûresi tefsir geleneği ve Ebû İshâkzâde Mehmed Efendi'nin Yâsîn sûresi tefsiri. H. Aydar, A. Majeed, A. Tırabzon, Z. Alrawashdeh, A. Günay, F. N. Şener (Ed.), *Osmanlı Döneminde Tefsir* içinde (255-290. ss.), Ensar Neşriyat.
- Mert, O. (2009). *Ötüken Uygur Dönemi yazıtlarından tes - tariat - şine us*. Belen Yayınları.
- Nadelyayev, V. M. vd. (1969). *Drevnetyurkskiy slovar*. İzdatel'stvo "NAUKA".
- Ocak, A. Y. (2004). *Alevi ve Bektaşî inançlarının İslam öncesi temelleri*. İletişim Yayınları.
- Okçu, N. S. (1982). *Dîvan şiirine kaynaklık eden âyetler*. (Yayınlanmamış doçentlik tezi), Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi.
- Okiç, M. T. (1975). Çeşitli dillerde mevlidler ve Süleyman Çelebi mevlidi'nin tercemeleri. *Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi*, (1), 17-78.
- Özkan, M. (2008). Eski Anadolu Türkçesi döneminde ortaya konan Kuran tercüme üzerine I. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, (39), 115-159.
- Pala, İ. (1991). *Ansiklopedik dîvân şiiri sözlüğü I-II*. Akçağ Yayınları.
- Perin, M. (2001). *Şamanizm*. İletişim Yayınları.
- Roux, J. P. (1998). *Türklerin ve Moğolların eski dini*. (Çev: A. Kazancıgil), İşaret Yayınları.
- Sağol, G. (1997). Kur'an'ın Türkçe tercüme ve tefsirleri üzerinde yapılan çalışmalar. *Türklük Araştırmaları Dergisi*, (8), 379-396.
- Saha, Z. (2018). *16. yüzyıl Türkçe divanlarında âyetler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Serinsu, A. N. (2020). "Sadakallahu'l-azîm" dediğimizde ne demek istiyoruz? *Dini Araştırmalar*, 23(58), 79-99.
- Sezgin, F. (1997). *14. yüzyıla ait bir Yâsîn sûresi tefsiri üzerinde sentaks çalışması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sıcak, A. S. (2020). Nüzûl sıralaması ve metinsel içerik açısından Yâsîn sûresinin tarihlendirilmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Dergisi*, 24(3), 1285-1306.
- Tabaklar, Ö. (1987). *Amme cüzü tefsiri, Mustafa bin Muhammed (varak no: 111b-121a/143a-154b)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tabaklar, Ö. (2003). Anadolu sahasında yazılmış bir sûre tefsiri. *İlmî Araştırmalar*, (16), 97-116.
- Tanyu, H. (1986). *İslâmlıktan önce Türklerde tek tanrı inancı*. Boğaziçi Yayınları.
- Tanyu, H. (1998). *Türklerin dini tarihçesi*. Burak Yayınları.
- Tavaslı, Y. (2008). *Kur'an-ı Kerim sırasına göre bilgisayar yazılı Yâsîn-i şerif Türkçe okunuşu Kur'an'dan seçme sûreler*. Tavaslı Yayınları.

- Tavaslı, Y. (2021). *Peygamber duâları ve Yâsîn-i Şerif*. Tavaslı Yayınları.
- Tekin, Ş. (1962). Mani dininin Uygurlar tarafından devlet dini olarak kabul edilmesinin 1200. yıldönümü dolayısı ile birkaç not (762-1962). *TDAY Belleten 1962*, 1-11.
- Tekin, Ş. (2001). Ög, ögir-, yarlıg, yarlıka- kelimelerinin nerelerden geldikleri hakkında. *İştikakçının Köşesi Türk Dilinde Kelimelerin ve Eklerin Hayatı Üzerine Denemeler* içinde (211-228. ss.), Simurg Yayınları.
- Timurtaş, F. K. (1994). *Eski Türkiye Türkçesi XV. yüzyıl gramer - metin - sözlük*. Enderun Yayınları.
- Timurtaş, F. K. (1980). *Süleyman Çelebi mevlid: (vesîletü'n-necât)*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Tiryaki, Ö. (2021). *Yâsîn sûresi'nin meânî ilmi açısından tahlili*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tözlüyurt, M. (2014). Kur'an'da yer alan geleneklerin farklı bir açıdan değerlendirilmesi. *Bilimname, 2014*(1), 133-156.
- Tulum, M. (2011). *17. yüzyıl Türkçesi ve söz varlığı*. TDK Yayınları.
- Yavuz, K. (2017). Mevlid'in Türkçe kaynakları, şerhleri ve Mevlid metni üzerine. *Bir Ömrün Yazıları II Edebiyat* içinde (43-67. ss.), Nizamiye Akademi Yayınları.
- Yazır, E. M. H. (2021). *Hak dini Kur'an dili*. I-IV. A. C. Köksal, M. Kaya (Yay. Haz.), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Yelten, M. (2000). Anadolu sahasında yapılmış sure tefsirleri ve bu tefsirlerin Türk dili açısından önemi. *İlmî Araştırmalar*, (9), 249-254.
- Yeşil, M. Ş. (2017). *Yâsîn dinî bilgiler serisi*. Merve Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Having settled in various geographical regions, Turkish people have adopted several religions from the past to the present. Tengrism (Shamanism/Kamism), Buddhism, Zoroastrism /Mazdaism, Manichaeism, Christianity (Nestorianism), Judaism / Jewishness, and Islamism are among the religions that have been mainly adopted by Turkish people. Among these religions, Islamism has undoubtedly had the greatest effect on Turkish people in social and cultural terms.

Turkish people are known to have abandoned most of their previous beliefs and traditions, putting Islamic rules, orders, and prohibitions of the Quran as well as hadiths and the advices of Mohammed in the center of their life in many fields. It is undeniable that certain beliefs of Turkish people regarding birth and death, as well as traditions like Islamic memorial ceremonies or celebrations of holy days and religious festivals, are mainly based on Islamic rules and beliefs.

Surahs in Quran also led to the emergence of certain beliefs and related traditions among Turkish people.

Surah Yaseen, the 36th surah among the 114 surahs of the Quran, is of particular value and importance for Anatolian Turks. Consisting of 83 verses, the surah is recognized as the “Heart of the Quran” by Anatolian Turks just like the entire Islamic world, being recited for various different purposes for centuries. People believed that those reciting this surah would get rid of all bad things, worries, troubles, and discomfort, would be able to put things back on track, their hopes would come true and they would be happy in the world today and in the next world. Therefore, they have recognized this surah as the “Heart of the Quran” and recited on special days, on birth or death, at memorial ceremonies, weddings, and other celebrations for various purposes.

Historical resources are a witness to the fact that Surah Yaseen has been recited in Anatolia for different purposes since the Seljukians. Surah Yaseen is known to be frequently recited by Anatolian Turks during Ramadan. During Ramadan, Surah Yaseen is recited by Turkish people more often than the other surahs for different purposes, which has led to the emergence of certain traditions related to this surah. It is an undeniable fact that ritual values repeated within a tradition have an important role in the union of individuals, communities, and nations, in their cooperation and strengthening around the same or similar goals as well as their development of an ethnical, religious, and social consciousness and identity.

Dating back centuries, this tradition is based on the contents of Surah Al-Yaseen, Mohammed’s comments on the surah (hadiths) as well as the special meanings attributed to the surah by Muslim Turkic tribes and communities.

Surah Al-Yaseen is recognized by Muslims as the “Heart of the Quran” during Ramadan, the “Sultan of the Eleven Months”, and people believe that it is a useful and good deed to recite it for different purposes every day during this month.

It is understood that the subject of this paper, “Armağan-ı Yasin-i Şerif” is a piece of work written by an unknown author in the early 20th century based on a tradition dating back centuries. The images and information given about physical properties, contents, specific text, and written interpretation of the referred piece of work will offer an insight into a tradition dating back centuries, and serve as a guiding tool for those intending to make research and analysis on this subject.